

Šīame numery

"Akistatos su tironija"
baltu dramoje.
Kad nebūtū jie tik vienkartiniai.
Nusikalstamas Latvijas
rusinimas.
Reikia nedaug, tačiau
būtinai reikia.
Encyclopedia Lituanica
bus baigta 1976 metais.
Prano Visvydo eilėraščiai.
Ježis Andžejevskis:
nuo "Pelenų" iki "Apeliacijos".

Nusikalstamas Latvijos rusinimas

Ingridos Levits liudijimas

Red. pastaba: Šis liudijimas buvo įteiktas š. m. spalio vidury Kopenhagoje posėdžiavusiai Tarptautinei Sacharovo apklausai ir įtrauktas į jos dokumentus. Pati autorė — Ingrida Levits, neseniai išvykusi iš Latvijos, apklausoje nedalyvavo. Liudiniškė argumentuota kaltina Sov. Sąjungą, sąmoningai vykdančią rusinimo politiką.

Destruktyvi politika

Aš liudysiu, kaip Sov. Sąjunga savo destruktiviu politika palaipsniškai rusina Latviją, kad latvių tauta ateityje sutirtų rusų tautoje.

Tokia destruktivi politika susidaro iš daugelio komponentų. Pirmasis jų chronologiniu atžvilgiu buvo civilijų gyventojų deportacijos 1940-41 m. bei pirmame pokario penkmetyje. Didelė dalis išvežtųjų žuvo. Kitas svarbus minėtos politikos komponentas — tai abejingumas ir nesirūpinimas natūraliu gyventojų prieaugiu bei tautos išlikimu.

Pats svarbiausias dalykas šiandien — Latvijos rusinimas. Nepažįstantys sąlygų gali manyti, kad rusinimas — tai sovietinės valdžios vykdoma prievarta, įvairiais būdais spaudžiant latvius, kad jie virstų rusais. Bet taip tuo tarpu nėra. Prievartiniai būdai lieka nesekmingi, kol tauta vieningai laikosi ir gali spaudimui pasipriešinti.

Tuo tarpu rusų imigrantai sistemingai gabenami į Latviją bei kitas Pabaltijo respublikas ir ten įkurdinami. Šiuos ateivius telkia sovietinės įstaigos įvairiose europinės Rusijos dalyse.

Kadangi mes žinome, jog galutinis tikslas yra sumažinti latvių tautą, kaip etniškai atskirą vienietį, turime pagrįdą tvirtinti, kad sovietinis režimas nusikalsta genocidu, nors tas genocidas šiuo metu vykdomas, neliejant kraujo.

Kas nors gali paklausti, kaip galima žinoti, koks tas galutinis tikslas, jei šiuo metu pergyvename tik pereinamąjį proceso laikotarpį. Atsakymą duoda Rusijos istorija. Pastaraisiais šimtmečiais keliolika metų tautą Rusijos kaimynystėje patyrė ta likimą, kuris dabar gresia Pabaltijo tautoms. Perėjimas nuo carizmo į komunistinę šiuo atžvilgiu nieko nepakeitė. Rusiškasis komunizmas išplėtojo visų tautų suliejimo teoriją, kuri naudinga rusinimui pridengti.

Kitur pasaulyje galime matyti, kad etninių grupių likučiai buvo sutirpinti kitose tautose, pavyzdžiui, indėnai Amerikoje. Tačiau, kaip taisyklė, tokios grupės buvo mažiau civilizautos ir atsilikusios. Tuo tarpu latvių tauta yra gyva ir tokia pat pajėgi, kaip rusų tauta. Jos vienintelė yda yra ta, kad ji — maža tauta.

Aš šia liudysiu, kaip neteislingai rusai elgiasi su latviais. Tačiau noriu pabrėžti, kad nenoriu pasmerkti rusų tautos ar kurstyti jai neapykantą. Tikrasis kaltininkas yra komunistinis režimas,

kuris išnaudoja tautas savo tikslais.

Mano liudijimas liečia Latviją. Tačiau beveik viskas tinka ir Estijai. Tokia pati padėtis iš esmės yra ir Lietuvoje, nors proporcijos ten gali būti kitokios.

Pabaltijo sritis nėra Rusijos dalis

Pabaltijo tautų atveju netenka kalbėti apie etniškai glaudžiai susijusias tautas. Nė viena Pabaltijo tauta — estai, latviai ir lietuviai nėra slavai. Latviai ir lietuviai yra paskutiniai baltų palikuonys. Estai priklauso suomiams-ugrams. Visos trys tautos turi aiškiai pažymėtas etnines ribas, kurios jas skiria viena nuo kitos ir nuo Rusijos. Tos ribos sutampa maždaug su valstybinėmis sienomis, kurios buvo nustatytos tautos sutartimis tarp Rusijos ir Pabaltijo respublikų po pirmojo pasaulinio karo.

Tačiau Pabaltijo tautos ne tik etniškai skiriasi nuo rusų. Jų istorija ir kultūra taip pat skiriasi. Kartais sakoma, kad Pabaltijo sritis istoriškai priklausanči Rusijai. Toks tvirtinimas išduoda tik faktų nežinojimą. Įvairios Pabaltijo dalys buvo prijungtos prie Rusijos imperijos skirtingais laikais 18-me amžiuje. Tačiau iki paskutiniųjų 19-jo amžiaus dešimtmečių Pabaltijo provincijos vedė savitą administracinę, kultūrinę ir teisinę gyvenimą. Tik 19-jo amžiaus gale Rusijos valdžia pradėjo tvirtinti Pabaltijo provincijas su Rusija ir vesti rusinimo politiką. Visos trys Pabaltijo tautos turi savo kalbą ir vartoja lotyniškąjį raidyną. Jos turi savo literatūrą, folklorą ir skirtingą tautišką gyvenimo būdą. Tai išugdė jose tvirtą tautinę sąmonę. Estai ir dauguma latvių yra liuteronai, lietuviai ir rytinės Latvijos gyventojai — Romos katalikai. Rusai prieš komunistinio režimo įsigalėjimą buvo graikai stačiatikiai. Pabaltijo tautos visuomet buvo kultūriškai pakypusios ir Vakarais. Vakarų kalbos, literatūra, menas Pabaltijo kraštuose labiau pažįstami ir paplitę, negu Rusijoje.

Kaip vykdomas rusinimas.

Sovietų destruktivios politikos Pabaltijį svarbiausias bruožas šiuo metu — tai rusų ateivių antplūdis.

Per metus vidutiniškai jų atvyksta Latvijoje nuo 15 iki 18 tūkstančių, Estijoje — nuo 7 iki 10 tūkstančių. Didelėms Vakarų tautoms tokie skaičiai gali atrodyti maži, bet Pabaltijo valstybėms tai labai daug reiškia. Ypač daug rusų ateivių svorį stiprina tokios aplinkybės: 1. imigracija vyksta be paliovos jau 30 metų nuo karo pabaigos. 2. drauge su imigracija vyko latvių ir estų naikinimas deportacijomis ir įvairiais perkėlimais į Aziją. 3. Žalingos demografinės politikos išdavoje išryškėjęs palyginti žemas latvių ir estų gimstamumas.

1959 m. visuotinio gyventojų surašymo duomenimis, bendram Latvijos 2.100.000 gyventojų

Ludolfis Liberts (latvis)

Rygos uostas

skaičiūje latviai tesudarė 62 proc., tačiau 1970 m. — tik 56,8 proc. iš 2.400.000 gyventojų.

Estijoje 1959 m. buvo 74,6 proc. iš 1.200.000 Estijos gyventojų, o 1970 m. — tik 68,2 proc. iš 1.400.000 gyventojų. Rusinimo vyksmas ta pačia sparta tęsiasi ir 1970 m.

Rusinimo laipsnį galima nustatyti ir iš penkių didžiųjų Latvijos miestų tautinės sudėties. 1959 m. nelatviai sudarė 55 proc. iš 580.000 Rygos gyventojų. 1974 m. Rygos gyventojų padaugėjo iki 776.000, bet latvių dalis nusmuko iki 37 proc. Antrasis savo dydžiu miestas — Daugpilis 1974 m. turėjo 109.000 gyv., iš jų tik 15 proc. latvių. Iš Liepojos 98.000 gyventojų — latvių 42 proc. Maždaug toks pats nuošimtis Ventspilyje. Sename Kuršo centre — Mintaujoje (Jelgavoje) latviai 1974 m. sudarė maždaug 40 proc. Kitais žodžiais, jau visuose savo didesniuose miestuose latviai sudaro tik mažumą, o per kelnerius ateinančius metus net mažuose miestuose ateiviai sudarys daugumą.

Plataus masto imigraciją įgalina trys sąlygos: 1. parūpinant ateiviams darbą, 2. skiriant butus, 3. telkiant jiems administracinę paramą.

Darbas parūpinamas, steigiant naujas ar plečiant esamas pramonės įmones. Tai daro valstybė, neatsižvelgdama į ūkio sąlygas ar pelningumą, pirmiausia tam, kad sudarytų darbo galimybes ateiviams.

Dėl imigracijos visais pokario metais buvo jaučiama butų stoka. Butų stoka smarkiai paveikė naujų šeimų sudarymą. Užtai smarkiai sumažėjo estų ir latvių gimstamumas. Sparčiai statomi nauji gyvenamieji namai, bet ap-

rūpinimas butais niekad negalėjo patenkinti paklausos. Ateiviams teikiama pirmenybė, skirstant naujus butus ir namus.

Pagaliau nepaskutinėje vietoje — administracinė parama yra užtikrinta, nes visos vadovaujančios vietos priklauso kompartijos nariams, kurie aktyviai vykdo nurodymus iš Maskvos. Sov. Sąjungos kompartija daugiausia atsako už rusinimo politiką Pabaltijį.

Kasdieninis visuomeninis gyvenimas

Latviai formaliai laikomi gyventojų dauguma ir jų kraštas vadinamas Latvijos TSR, bet iš tikrųjų visos teisės priklauso rusams. Patys rusai yra įsitikinę, kad ateitis Latvijoje jiems priklauso.

Visa valstybinė veikla atliekama rusų kalba, nors joje dalyvauja ir latviai. Rusiškai kalbama Aukščiausios Tarybos posėdžiuose, partijos ir profsąjungų suvažiavimuose, oficialiose šventėse. Įstatymai ruošiami rusiškai ir dažniausiai atsiunčiami iš Maskvos jau paruošti. Įmonės tvarkomos tik rusiškai, nors jų vedėjai gali būti rusai ir latviai. Rusų kalba yra privaloma Latvijos mokyklose nuo antrųjų pradinės mokyklos metų ir toliau. Rusų vaikai turi savo mokyklas ir gali, jei nori, mokytis latviškai. Paprastai jiems tai nerūpi. Dažnai mokyklose būna paralelinės klasės — vienos rusų, kitos latvių vaikams. Visose mokyklose bendruose susirinkimuose ar užsiėmimuose vyrauja rusų kalba.

Palyginimai su Vakarais

I Vakarų pramonines šalis taip pat atvyksta svetimšaliai dirbti. Jų įsikūrimas kartais išsukia ne-

malonių reakcijų vietos gyventojų tarpe. Tačiau Vakarų emigrantai ir svetimšaliai, plūstantys į Pabaltijo valstybes, yra dvi emigrantų rūšys, kurių negalima lyginti dėl keleto svarbių aplinkybių:

1. Ateivių antplūdis Pabaltijį yra daug gausesnis ir smarkiai auga.

2. Vakarų emigrantai atvyksta iš įvairių kraštų ir kultūrų, todėl jų buvimas nėra engiškio pobūdžio, kaip Pabaltijo valstybėse, kur iš tikrųjų visi ateiviai — rusai ar bent rusiško gyvenimo būdo adeptai.

3. Vakaruose emigrantai stengiasi prisitaikyti prie gyvenamojo krašto sąlygų ir išmoki jo kalbą. Pabaltijo valstybėse ateiviai mėgina jėga primesti vietos gyventojams savo kalbą, kultūrą ir gyvenimo būdą.

4. Vakaruose ateiviai, tik pasidare gyvenamojo krašto piliečiais, įsigiję jo pilietybę, gali aktyviai dalyvauti krašto politiniame gyvenime. Pabaltijo valstybėse ateiviai turi visas teises nuo pirmųjų žingsnių, jie dažnai skiriami į aukštas politines ar ekonominės vietos šėkančią dieną po atvykimo. Tai yra todėl, kad iš tikrųjų jie paskiriami Maskvoje, nors formaliai paskyrimai atliekami Rygoje.

5. Didžiausias ir esminis skirtumas yra tas, kad Vakarų šalys yra nepriklausomos ir priima emigrantus savo pačių reikalams. Tuo tarpu Pabaltijo valstybės to negali daryti, jos verčiamos paklusti Maskvoje daromiems sprendimams.

Pabaltijo tautų rusinimas — tarptautinė problema

Rusinimą vadina genocidu be kraujo praliejimo. Deja, tarptautiniai susitarimai dėl genocido neliečia tokios rūšies nusikaltimo.

Keletas tarptautinių susitarimų numato priemones apsaugoti ir globoti etnines mažumas, turinčias kitos valstybės pilietybę. Tokia globa vienokia ar kitokia būdu teikiama, pavyzdžiui, tirolečiams Italijoje, jugoslavams Austrijoje, italams Jugoslavijoje, švedams Suomijoje ir taip toliau. Šios etninės mažumos nebus sunaikintos etninės daugumos antplūdžio jų teritorijoje. Panašius principus gerbia ir kitos valstybės, nors ir nebudamos tiesiogiai saistomos kokių nors susitarimų ar elgesio normų. Šiuo požiūriu tiesiog neįmanoma išaiskinti, kodėlgi Maskvai paliktos laisvos rankos kolonizuoti Pabaltijo valstybes.

Jungtinių Tautų Visumos susirinkimas ir kitos jai priklausančios organizacijos yra priėmusios keletą rezoliucijų, liečiančių kolonijų panaikinimą, smerkiančių kolonijinių valstybių mėginimus siųsti naujakurius į kolonijas, siekiant pakeisti krašto gyventojų sudėtį. Antai prieš kelierius metus tokia rezoliucija buvo priimta Portugalijos atžvilgiu, Pietų Afrikoje. Jeigu tokie dalykai neliečiami kolonijose, kodėl tad Sovietų Sąjungai leidžiama rusinti mažas, nerusiškas Konstitucines respublikas?

Sovietų Sąjunga vykdo genocidą be kraujo praliejimo, skelbė (Nukelta į 3 psl.)

Kertinė paraštė

"AKISTATOS SU TIRONIJA" BALTŲ DRAMOJE

Prieš porą metų šiose skiltyse skaitėme apie "Baltų teatro projekto" užgimimą. Tada dar nežinojome, kas išeis iš to kūdikio. Šiandien projekto vaisiai jau yra gausūs ir įspūdingi. O netrukus pasirodys dar vienas jo gyvybingumo įrodymas — lietuvių, latvių ir estų dramų antologija anglų kalba.

Antologija išvys dienos šviesą 1976 m. rugpiūčio mėnesį su rimta Southern Illinois University Press etikete. Tuo jai bus užtikrintas kelias į universitetines ir viešąsias bibliotekas bei į periodinės spaudos skiltis.

Pirmoji tokio pobūdžio antologija anglų kalba pavadinta *Confrontations with Tyranny* (Akistatos su tironija). Jos šešias dramų jungia bendra tironijos ir pasipriešinimo tema. Lietuviams atstovauja Algirdas Landsbergis su *The Five Posts* (Penkiais stulpais) ir Antanas Škėma su *The Awakening* (Pabudimas). Latvių įnašą sudaro jų dabartinio žymiausio dramaturgo Martinio Zivertso, *Mad Christopher, Mad* (Kristupas patrakėlis) ir Gunaro Priedės *The Blue One* (Mėlynasis). Zivertsas yra išeivis, o Priedė laikomas vienu įdomiausių dramaturgų, rašančių Latvijoje. Abu estų autoriai yra "iš krašto": Paul-Erik Rummo su *Cinderella game* (Pelenės žaidimu) ir Enn Vetemaa su *Illuminations* (Apšvietimai).

Kiekvieną dramą įrėmina įvadinis essay ir užominių diskusijų sąrašas. Negana to, antologijoje randame estų, latvių ir lietuvių dramų apžvalgas ir išsamius originaliųjų bei ang-

liškųjų šaltinių sąrašus. Įvadininkų ir vertėjų ekipą sudaro profesoriai George Kurman, Illinois Western U.; Algirdas Landsbergis, Fairleigh Dickinson U.; Rimvydas Šilbajoris, Ohio State U.; Juris Sileniks, Carnegie-Mellon U.; Alfreds Straumanis, Southern Illinois U.; ir Mardi Valgemāe, Herbert H. Lehman College.

Tačiau tuo geros žinios dar nesibaigia. Pasirodo, kad "Akistatos su tironija" bus tik pirmasis baltų dramų antologijų tomas planuojamoje serijoje. Antrojo tomo tema numatoma "tautosakinis teatras" kurio lietuviškaisiais kandidatais šiuo metu yra Kazio Sajos "Devynbėdžių godos", Aldonos Liobytės "Kursiukas" ir kt. Tada ateis eilė istorinei dramai: Krėvės, Sruogos, Grušo, Marcinėvičiaus veikalams. Tai svarbi kultūrinė pergalė: lietuvių, latvių ir estų drama, iki šiol beveik nežinoma našlaitė angliškai kalbančiojo pasaulio teatre, įženčia į sceną su visa armija veikalių.

Šiuo metu tėra tik vienas klaustukas: antologijos tiražas. Jo apimtis didelė dalimi pareis ir nuo mūsų, skaitytojų. Kadangi tai pirmas tokio pobūdžio leidinys, antologijos leidėja, Southern Illinois University Press, nori apsižvalgyti ir nuspręsti, kiek egzempliorių bus spausdinama. Tuo tikslu leidykla skelbia išankstinę antologijos prenumeratą, kuri užsibaigs 1976 m. vasario 15 d. Tai gera proga pakelti knygos tiražą ir tuo pačiu siveikinti svarbiąją viešią (žiūr. išsamius originaliųjų bei ang-

Cia tik trumpa užomina norėjume atkreipti dėmesį į vieną kliūtį, kuri trukdo mūsų išeiviskajai scenai plačiau, stipriau ir šviesiau atsiskleisti. O jei ne

(Nukelta į 2 psl.)

KAD NEBŪTŲ JIE TIK VIENKARTINIAI

Dėl teatro ir aplamai dėl sceninio spektaklio išeivijoje jau apšiai piraršyta ir prikalbėta. Tačiau nuolatinės ar bent ilgiau trunkančios sceninio gyvenimo realybės kaip nėra, taip nėra,

Kertinė paraštė

(Atkelta iš 1 psl.)

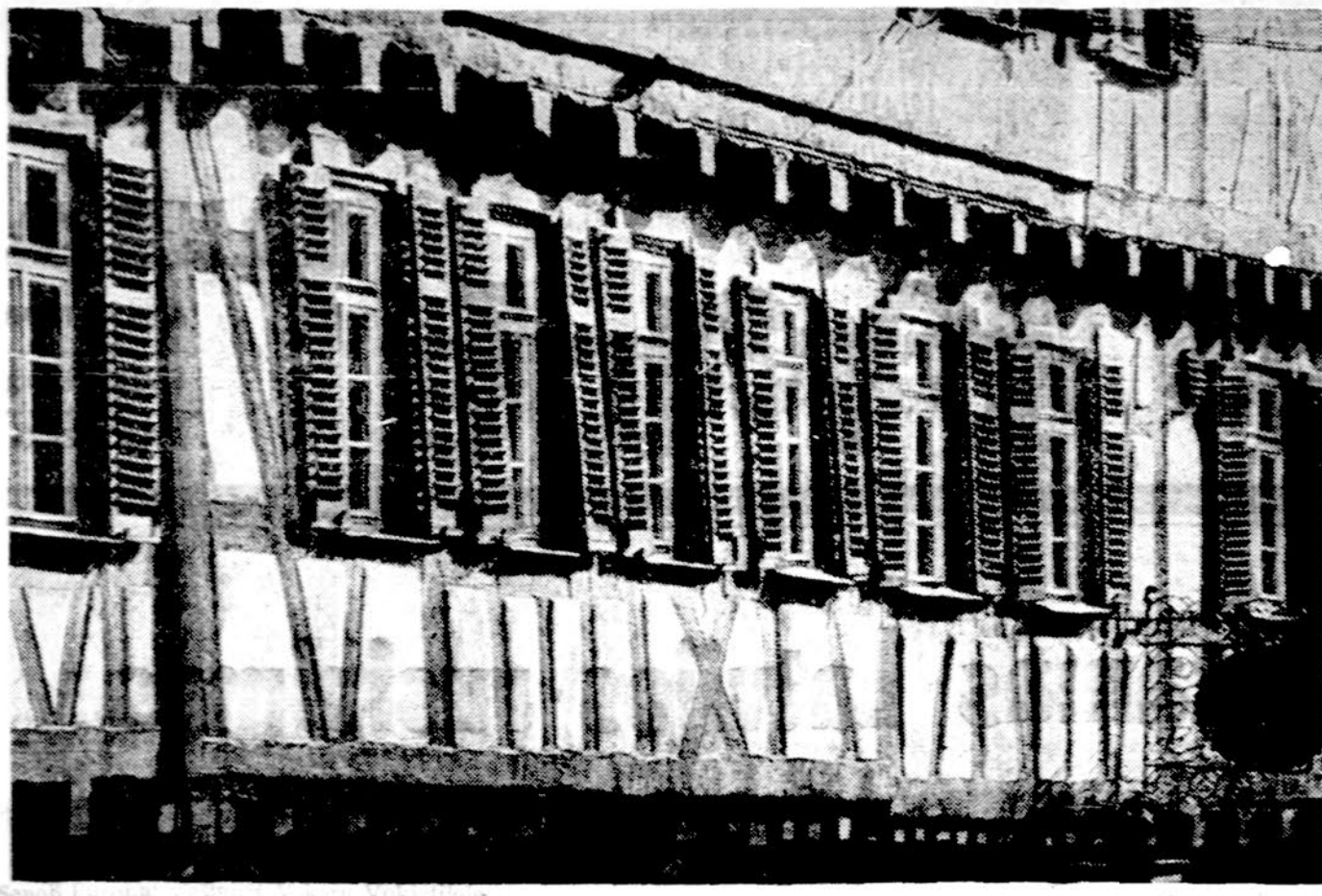
geležinė, tai bent medinė, bet nepajudinama reikalo supratiman uždanga.

Reikėtų tad pagalvoti: ar spektaklių vienartumas nėra tik pati didžioji kliūtis mūsų teatro gyvenimo klestėjimui? Juk realybė yra tokia, kad vien operos ar operetės pastatymai yra reikalingi bent kelių spektaklių. Tuo tarpu visi kitokie inscenizavimai — ar tai būtų dramos, ar baletas — beveik kaip taisyklė turi pasitenkinti vienu vieninteliu vakaru. Tokioje situacijoje ar gali režisierius ir visas kolektyvas savaičių savaitės ir mėnesius dirbti, aukoti laisvalaikį ir stengtis išpaskutiniųjų, kad tik spektaklis būtų žerintis ir aukšto lygio vien vienam kartui.

Tačiau ir šitokiose vienartimumo sąlygose pasitaiko neįtikėtina kūrybingų ir gerų sceninio darbo vakarų. Kur, kur, bent jau Chicagoje tokiems kelioms vakarams publikos, atrodo, turėtų užtekti. Pagaliau gero vaidinimo žiūrėti ir gražaus žodžio klausytis, lygiai kaip geros muzikos, galima savo dvasios naudai net kelis kartus. Ir jeigu šitai būtų būdama įprasta ir jeigu kiekvienas geresnis pastatymas, be kelių spektaklių savo kolonijoje, būtų dar pakviestas ir į kitas kolonijas paviešnagėti, tur būt, visas mūsų teatinis gyvenimas savaime suklestėtų.

Ilustracijai, analogijai bei gestacijai pora faktų vien iš praėjusio savaitgalio Chicagoje. Sibiro kalnėnės E. Jučiūtės pagerbimo ir jai premijos už knygą "Pėdos mirties zonoje" įteikimo Dariaus Lapinsko buvo inscenizuotos ištraukos iš Antano Rūko poezijos knygos "Mano tautos istorija". Tokie poezijos inscenizavimai viso pasaulio kultūriniam gyvenime šiandien yra plačiai naudojami ir publikos labai mėgiami. Mūsųose šis Dariaus Lapinsko užmojis taip pat buvo labai kūrybingai įkūnytas, pariotinė spektaklio tema publikos buvo nuosirdžiai išgyventa, grožėtasi jos vizualiniu, žodiniu, muzikiniu, kristaliniu aiškium, bet ir moderniu apipavidalinimu. Tai kompozitoriaus, pastatymo vadovo ir režisieriaus Dariaus Lapinsko, aktorijų — Laimos Rastenytės, Stasės Kielaitės, Jono Kelečiaus, dailininkės Zitės Sodeikienės ir kitų talkininkų žemtas ir sunkaus darbo vaisius. Lietuvos žemės istorija prabėgo ir praskambėjo prieš žiūrovo akis ir ausis nuo priešistorinio ledynų laikotarpio, per karaliaus Mindaugo ir didžiųjų kunigaikščių, sukilimų, baudžiavų ir laisvės metų epochas iki pat šių dienų ryžo ir vilčių. Bet tai subtilžgėjo tik vieną vienintelį vakarą, ir viskas užgeso, lyg nieko nebūta. O kodėl tokio šviežio ir tokio ryškaus spektaklio, savo tema priglauto prie mūsų laisvės siekio, nepakartoti Vasario 16-tos minėjime, kad ir Marijos mokyklos salėje. Paprastai ten vis metai po metų ta proga matome arba vieną ar kitą chorą, arba vieną ar kitą solistą, arba tą ar kitą šokių grupę. Tokiam įprastam ratui sukantis, mūsų didžiosios šventės minėjimai įgauna trafaretinį pobūdį, neparodo šviežesnio ir kūrybingesnio polėkio ir pradeda visiems programos prasme nusibosti. Inszenizuotoji "Mano tautos istorija" būtų šia šviežio ir galvaus vėjo pūstėlyjimas ir bent moralinis adyginimas patikus spektaklio ikūnytojams.

Panašia prasme ne vienkartini, bet kelių vakarų vertas ir praėjusį savaitgalį jaunimo centro vakarienes programoje regėtas jaunūčio Puodžiūno choreografas, jo paties, Violetos Karo-

Senoji Europa: viesbutis Vakarų Vokietijoje

Nuotrauka Aleksio Urbos

Encyclopedia Lituanica bus baigta 1976 metais

Pokalbis su jos lei dėju Juozu Kapočium

Išsivijos kultūros istorijoje pasiliks daug nusipelnusių lietuvių neišdilynciam sąrašė. Tarp jų bus ir Lietuvos Enciklopedijos leidėjas Juozas Kapočius. Nors darbų įtampos gero kai išvargintas, bet jis tebėra ir dabar labai paslankus. Buvo atvykęs į Chicago Altos suvažiavimo progą. Susitikome su juo posėdžių pertraukos metu Pick-Congress viešbutyje. Pasidžiaugė, kad jau gruodžio mėnesį bus baigtas paruošti penktasis Enciklopedia Lituanica tomas. Jį baigčia ruošti prof. S. Sužiedėlis, prof. A. Kučas, talkinami Ritos Kapodūtės ir Mykolo Drugos. Ateinančiais 1976 metais jau tikimasi balandžio mėnesį išleisti penktą tomą, o metų pabaigoje baigti ir visos tos šešių tomų enciklopedijos leidimą.

— Kaip jums vyksta subalansuoti finansus?

— Vienos mūsų angliškiosios enciklopedijos taip ir nebūtų įmanoma išvežti. Per mažas tiražas. Tik apie 2500. Tačiau išleista Lietuvos Enciklopedija ir kitos knygos sudarė finansinį pagrindą ir šiai angliška leidžiama. Dabar jau per 200 amerikiečių institucijų prenumeruoja anglišką mūsų enciklopediją. Kai bus užbaigtas išleidimas, žada ir kitos įsijungti. Reikėtų daugiau garsinimo. Pvz. atvykęs į Chicago ir įdėjęs porą pranešimų į laikraštį, susilaukiau, kad net 10 naujų mūsų angliš-

kos enciklopedijos prenumeratorių atsirado, ir vis močiutės, kurios užsakė tą enciklopediją savo vaikams. Jos susirūpinusios lietuvišką mintį perduoti būsimoms savųjų kartoms, o ši enciklopedija tam labai tinkama. Kai baigsime spausdinti, planuojau išsiųsti pasiūlymą maždaug 10,000 bibliotekų. Betgi toks užmojis pareikalauja nemažai dolerių. Vien paštas kiek kainuoja. Bostone vietinės organizacijos yra amerikiečių laikraščių redakcijoms įteikusias Enciklopedia Lituanica, ir dabar tuose laikraščiuose klaidų, rašant apie Lietuvą, kur kas mažiau besipaikoma.

— Ar paskutinis tomas kuo nors skirsis nuo kitų?

— Skirsis. Jame bus temų indeksas, papildymai, patikslinimai, enciklopedijos bendradarbių sąrašas ir šiek tiek informacijų apie juos. Jau dabar šį tomaręngia prof. S. Sužiedėlis su prof. A. Vasaičiu.

— Kaip pasisekė su lietuviškosios enciklopedijos paskleidimu?

— Turėjau sunkią širdies ataką. Po keturių dienų vėl antrą išliko ligoninėje. Pasveikau, bet po dvejų metų vėl širdies ataka. Bet jau dabar — prasilinko dvejį metai — ir nesikartoja. Ramu. Galui pilnai dirbti. Ma-

Juozas Kapočius

profesoriai, žymių universitetų dėstytojai, savo srities specialistai. LITUANUS administruoja Jonas Kučas, nepaprasto pasiaukojimo žmogus, viską atiduodąs LITUANUS egzistencijai užtikrinti.

LITUANUS: 80 psl. knyga, pasirodanti kas 3 mėn., užpildoma žymių mokslo ir kultūros atstovų, svari, mokslinė, kultūrinė istorinių įvykių sklaidą šių dienų pasaulinės perspektyvos švietose. Pasauliui pristatoma Lietuvos laisvės byla tarptautinės situacijos raidoje. Ir tai atlieka ne eiliniai propagandistai, ne politiniai pragmatistai, bet rimti mokslininkai, pasireiškę kultūrininkai.

Kaip tik dabar paskelbtame LITUANUS vajuas atsišaukime redaktorius dr. A. Klimas rašo: "LITUANUS pasiekia daug bibliotekų. Jo medžiaga plačiai naudojasi mokslininkai, žurnalistai ir kiti, kurie interesuojasi bet kokiomis žiniomis apie Lietuvą". Nenuostabu, nes LITUANUS yra vienintelis forumas išskirti mūsų kultūrai, vienintelis švietos langas, atgretas į plačiąją tarptautinės politikos ir kultūros areną, vienintelė tribūna iš kurios mūsų žodis, mūsų problema, mūsų gyvas valstybingumo idealas sklinda į kitas tautas ir kultūras, įtaigoja kitus žmones, įveda mūsų tautinės politikos klausimus į didžiųjų val-

— Dabar dirbame prie Alanto novelių rinkinio. Spausdinsime Dovydeno Brolius Domeikas anglų kalba. Išvertė Milton Stark. Leisime Mažosios Lietuvos Studia Lituanica Nr. 3, dokumentuotą penkių autorių veikalą, įrodantį Klaipėdos krašto lietuviškumą. Veikale dr. P. Reklaitis kalba, remdamasis dokumentais ir žemėlapiais; J. Gimbutas remiasi statyba ir architektūra, A. Budreckas panaudoja senuosius kariuomenės sąrašus (turėjome net įsigyti specialius ženklius su akcentais šiai studijai), V. Peteraitis panaudoja vietovardžius. Turime taip pat ir J. Stikloriaus straipsnį.

— Tai išsivijote sau ir tal-kininkę — Ritą?

— Jei ne ta mano dukte, būčiau žuvęs. Ji viską tvarko, redaguoja, kalbą išlygina — ir enciklopedijos, talkina ir administracijoje. Jei ne ji, nežinau, ar būtų Encyclopedia Lituanica išleista.

— Kai ji tokia sauni mergaitė, ar nepagrobo nuo jūsų koks taurus jaunikaitis?

— Nesiskubina. Ačiū Dievui, ji nusistačiusi už kitataučio netekėti.

— Girdėjome, kad turėjote rūpesčių su sveikata, ar tai nesutrūkdavo jūsų užmojų?

— Turėjau sunkią širdies ataką. Po keturių dienų vėl antrą išliko ligoninėje. Pasveikau, bet po dvejų metų vėl širdies ataka. Bet jau dabar — prasilinko dvejį metai — ir nesikartoja. Ramu. Galui pilnai dirbti. Ma-

— Dabar dirbame prie Alanto novelių rinkinio. Spausdinsime Dovydeno Brolius Domeikas anglų kalba. Išvertė Milton Stark. Leisime Mažosios Lietuvos Studia Lituanica Nr. 3, dokumentuotą penkių autorių veikalą, įrodantį Klaipėdos krašto lietuviškumą. Veikale dr. P. Reklaitis kalba, remdamasis dokumentais ir žemėlapiais; J. Gimbutas remiasi statyba ir architektūra, A. Budreckas panaudoja senuosius kariuomenės sąrašus (turėjome net įsigyti specialius ženklius su akcentais šiai studijai), V. Peteraitis panaudoja vietovardžius. Turime taip pat ir J. Stikloriaus straipsnį.

— Tai išsivijote sau ir tal-kininkę — Ritą?

— Jei ne ta mano dukte, būčiau žuvęs. Ji viską tvarko, redaguoja, kalbą išlygina — ir enciklopedijos, talkina ir administracijoje. Jei ne ji, nežinau, ar būtų Encyclopedia Lituanica išleista.

— Kai ji tokia sauni mergaitė, ar nepagrobo nuo jūsų koks taurus jaunikaitis?

— Nesiskubina. Ačiū Dievui, ji nusistačiusi už kitataučio netekėti.

LITUANUS

Reikia nedaug, tačiau būtinai reikia

Ar reikia aiškinti, kas yra Lituanus? Nereikia. Ar reikia priminti, kad Lituanus eina jau 21 metus? Nereikia. Ar reikia dėstyti, ką Lituanus rašo, kas jame bendradarbiauja, kokie jo tikslai etc.? Ne, nereikia. Visą žinome, viską svarstėme, viską daug kartų girdėjome. Tai ko reikia? Sakykite, ko reikia, kad LITUANUS skaitytojai didėtų, ne mažėtų? Ko reikia, kad LITUANUS turėtų tvirtą finansinį pagrindą? Ko reikia, kad jis pasiektų kuo platesnes universitetinių bibliotekų, skaityklų, profesorių, komentatorių, studentų ir kitų skaitytojų mases. Ko reikia, kad LITUANUS žurnalas būtų žinomas kiekvienam lietuvių kilmės intelektualui, studentui, mokslo ir kultūros darbuotojui?

Dažnas tars — reikia daug. O iš tiesų reikia labai nedaug! Reikia: prenumeratos ir gero žodžio. Prenumeratos — sau, o gero žodžio — kitam (kad ir šis taptų LITUANUS prenumeratoriumi). Kas supranta propagandos reikšmę šiandieniniame pasaulyje, tas supras, kad prenumerata ir geras žodis nėra per sunki sąlyga.

Prieš 10 ar daugiau metų buvo prikiama LITUANUI silpnas redagavimas, siuras bendradarbių tinklas, stoka organizacinės iniciatyvos etc. Dabar viso to nebėra. LITUANUS leidžiamas specialaus Fondo, kurį globoja Lietuvos Bendruomenė. Žurnalą redaguoja redakcinis kolektyvas: J. Račkauskas, A. Klimas, T. Reimėkis, B. Vaškėtis — daktarai,

— Neblogai. Išėjo apie 4,500 komplektų. Dar yra likę gal koks 30 komplektų, yra galimybė įsigyti. Visi 36 tomai kainuoja 299 dol.

— Ką planuojate, kai baigsite su Encyclopedia Lituanica?

— Nesu linkęs paštraukti žuvant. Modernizuoju spaustuve. Pažėčiau vieną raidžių rinkimo mašiną: dvi spausdintuvo. Būsiu daug pajėgesnis kitiems darbams. Bet jau bijau imtis kokių serijinių leidinių. Teks daugiau atsiduoti vienkartiniams leidiniams.

— Ką dabar be enciklopedijos išdėsite?

— Dabar dirbame prie Alanto novelių rinkinio. Spausdinsime Dovydeno Brolius Domeikas anglų kalba. Išvertė Milton Stark. Leisime Mažosios Lietuvos Studia Lituanica Nr. 3, dokumentuotą penkių autorių veikalą, įrodantį Klaipėdos krašto lietuviškumą. Veikale dr. P. Reklaitis kalba, remdamasis dokumentais ir žemėlapiais; J. Gimbutas remiasi statyba ir architektūra, A. Budreckas panaudoja senuosius kariuomenės sąrašus (turėjome net įsigyti specialius ženklius su akcentais šiai studijai), V. Peteraitis panaudoja vietovardžius. Turime taip pat ir J. Stikloriaus straipsnį.

— Tai išsivijote sau ir tal-kininkę — Ritą?

— Jei ne ta mano dukte, būčiau žuvęs. Ji viską tvarko, redaguoja, kalbą išlygina — ir enciklopedijos, talkina ir administracijoje. Jei ne ji, nežinau, ar būtų Encyclopedia Lituanica išleista.

— Kai ji tokia sauni mergaitė, ar nepagrobo nuo jūsų koks taurus jaunikaitis?

— Nesiskubina. Ačiū Dievui, ji nusistačiusi už kitataučio netekėti.

— Girdėjome, kad turėjote rūpesčių su sveikata, ar tai nesutrūkdavo jūsų užmojų?

— Turėjau sunkią širdies ataką. Po keturių dienų vėl antrą išliko ligoninėje. Pasveikau, bet po dvejų metų vėl širdies ataka. Bet jau dabar — prasilinko dvejį metai — ir nesikartoja. Ramu. Galui pilnai dirbti. Ma-

— Dabar dirbame prie Alanto novelių rinkinio. Spausdinsime Dovydeno Brolius Domeikas anglų kalba. Išvertė Milton Stark. Leisime Mažosios Lietuvos Studia Lituanica Nr. 3, dokumentuotą penkių autorių veikalą, įrodantį Klaipėdos krašto lietuviškumą. Veikale dr. P. Reklaitis kalba, remdamasis dokumentais ir žemėlapiais; J. Gimbutas remiasi statyba ir architektūra, A. Budreckas panaudoja senuosius kariuomenės sąrašus (turėjome net įsigyti specialius ženklius su akcentais šiai studijai), V. Peteraitis panaudoja vietovardžius. Turime taip pat ir J. Stikloriaus straipsnį.

— Tai išsivijote sau ir tal-kininkę — Ritą?

— Jei ne ta mano dukte, būčiau žuvęs. Ji viską tvarko, redaguoja, kalbą išlygina — ir enciklopedijos, talkina ir administracijoje. Jei ne ji, nežinau, ar būtų Encyclopedia Lituanica išleista.

— Kai ji tokia sauni mergaitė, ar nepagrobo nuo jūsų koks taurus jaunikaitis?

— Nesiskubina. Ačiū Dievui, ji nusistačiusi už kitataučio netekėti.

— Girdėjome, kad turėjote rūpesčių su sveikata, ar tai nesutrūkdavo jūsų užmojų?

— Turėjau sunkią širdies ataką. Po keturių dienų vėl antrą išliko ligoninėje. Pasveikau, bet po dvejų metų vėl širdies ataka. Bet jau dabar — prasilinko dvejį metai — ir nesikartoja. Ramu. Galui pilnai dirbti. Ma-

— Dabar dirbame prie Alanto novelių rinkinio. Spausdinsime Dovydeno Brolius Domeikas anglų kalba. Išvertė Milton Stark. Leisime Mažosios Lietuvos Studia Lituanica Nr. 3, dokumentuotą penkių autorių veikalą, įrodantį Klaipėdos krašto lietuviškumą. Veikale dr. P. Reklaitis kalba, remdamasis dokumentais ir žemėlapiais; J. Gimbutas remiasi statyba ir architektūra, A. Budreckas panaudoja senuosius kariuomenės sąrašus (turėjome net įsigyti specialius ženklius su akcentais šiai studijai), V. Peteraitis panaudoja vietovardžius. Turime taip pat ir J. Stikloriaus straipsnį.

— Tai išsivijote sau ir tal-kininkę — Ritą?

— Jei ne ta mano dukte, būčiau žuvęs. Ji viską tvarko, redaguoja, kalbą išlygina — ir enciklopedijos, talkina ir administracijoje. Jei ne ji, nežinau, ar būtų Encyclopedia Lituanica išleista.

— Kai ji tokia sauni mergaitė, ar nepagrobo nuo jūsų koks taurus jaunikaitis?

— Nesiskubina. Ačiū Dievui, ji nusistačiusi už kitataučio netekėti.

— Girdėjome, kad turėjote rūpesčių su sveikata, ar tai nesutrūkdavo jūsų užmojų?

— Turėjau sunkią širdies ataką. Po keturių dienų vėl antrą išliko ligoninėje. Pasveikau, bet po dvejų metų vėl širdies ataka. Bet jau dabar — prasilinko dvejį metai — ir nesikartoja. Ramu. Galui pilnai dirbti. Ma-

tyt, Dievo skirta, kad pabaigčiau enciklopediją. Dabar galiu jau drąsiai sakyti, kad jeigu kas ir įvyktų — Rita pabaigs. Šiaip, jaučiuosi gerai, tik darbo daugoka, tokio techniško. Trūksta personalo spaustuveje. Tai mane pririša, negaliu pavazinėti, o kelionės pakeltų enciklopedijos tiražą.

— Vis dėlto jūs daug ir pasiekiate...

— Per 25 metus išleidau 72 knygas.

— Tai būtų sukaktis. Sveikiname... Beje, o ar gaunate En-

Tel. PR 8-3229
DR. ANNA BALIUNAS
2858 West 63rd Street
AKIU, AUSU, NOSIES IR GERKLES LIGOS
Valandos pagal susitarimą

DR. K. G. BALUKAS
Akusherija ir moterų ligos
Ginekologinė Chirurgija
6449 So. Pulaski Road (Crawford)
Prima ligonius pagal susitarimą.
Medical Building Tel. LU 5-6446
Jei neatliepia, skambinti 374-3012

DR. VL. BLAZYS
PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
Marquette Medical Center
6132 So. Kedzie Ave.
Val: pirmad., antrad. ir ketvirtad. 6 iki 7:30 val. vakaro.
Seštad. nuo 1 iki 3 val.
Pagal susitarimą
Ofiso telefonai: WA 5-2670
Rezd. tel. WABROOK 5-3048

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. BRAS-2233
DR. PETER T. 3823
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val. pirm., ketv. 1 iki 6 popiet.
antrad., penkt. 1-5, treč. ir sešt. tik susitarus.

Dr. Ant. Rudoko kabinetas perėmė
DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
TEL. GR 6-2400
Val: pagal susitarimą; pirmad. ir ketv. 1-4 ir 7-9; antrad. ir penktad. 10-4, seštad. 10-3 val.

Ofs. tel. 733-4477 Rez. PR 8-6360
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
Specialybė — Nervų ir Emocijų Ligos
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rezd. tel. — GI 8-6373
DR. W. M. EISIN-EISINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6132 So. Kedzie Ave. WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatliepia, skambinti: MI 2-0001.

Tel. — BE 8-5893
DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė Akių Ligos
3907 West 105rd Street
Valandos pagal susitarimą

Ofiso telefonai: PR 8-2720
DR. JANINA JAKSEVIČIUS
JOKSA
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirmad., antrad., ketvirtad. ir penkt. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 val. vak. Seštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 8-7378
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. K. A. V. JUCAS
489-4441 — LO 1-4605
Jei neatliepia 361-1979
ODOS LIGOS — CHIRURGIJA
Ofisai: 1002 No. Western Avenue
8214 No. Western Avenue
Valandos pagal susitarimą

Vinė telefonai 652-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1497 So. 49th Court, Cicero
Val. lapdiena 10-12 ir 6-7 Trečiadienį ir seštadienį tik susitarus

cyclopedia Lituanica užsakymų iš Lietuvos?

— Užsakė 8 egzempliorius. Čia galiu pasakyti, ką man pasakojo vienas grįžęs iš kelionės į Lietuvą. Susitiko ten su grupe jaunimo. Jie klausinėjo apie Amerikos lietuvius. Iš pokalbio paaiškėjo, kad jie nežinojo nei apie Vilką, nei apie Alną, bet žinojo, kad yra Kapočius, enciklopedijos leidėjas. Ir tai man duoda daug susiprimumo užmojų baigti enciklopedijos leidimą.

Taip pasakojo Juozas Kapočius, ir jo lūpomis perbėgo jam įprasta saulėta šysena. J. Pr.

Tel. ofiso ir buto OLYMPIC 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Avenue, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Išklyrus trečiadieniais.
Seštadieniais 12 ir 4 val. popiet

Tel. Reliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvis gydytojas)
3925 West 59th Street
Val: pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 12-4 val. p. d. 6-3 val. vak. Seštad. 12-2 val. p. d. Trečiadienį uždaryta.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KEDIKIŲ IR VAIKŲ LIGOS SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Valandos: Kasdien nuo 10 val. ryto iki 1 val. popiet.
Ofiso telefonai: RE 7-1168
Rezd. telefonai: 238-2918.

Ofiso HE 4-1818, rez. PR 8-6501
DR. J. MESKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave., kampas)
Val: pirmad., antrad., ketv. ir penkt. Nuo 3 iki 7 val. p. d.
Tik susitarus

Tel. 778-6565
DR. VIDAS J. NEMICKAS
SIRDIES IR VIDAUS LIGOS
2454 W. 71 Street
Valandos pagal susitarimą

Tel. — 282-4422
DR. ROMAS PETKUS
AKIŲ LIGOS — CHIRURGIJA
Ofisai:
111 N. WABASH AVE.
4306 N. CENTRAL AVE.
Valandos pagal susitarimą

DR. FRANK PLECKAS
OPTOMETRISTAS
(Kalba lietuviškai)
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149
Tikrina akis. Pritaiko akinius ir "contact lenses"
Val. pagal susitarimą. Uždaryta trečiadienį

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, POSLES IR PROSTATOS CHIRURGIJA
2656 W. 63rd Street
Val. antrad. nuo 1-4 popiet.
ir ketv. nuo 5-7 vakare
Ofiso tel. 776-2880; rez. 448-5549

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso telefonai: RE 5-4410
Residencijos telefonai: GR 6-0617
Valandos: pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 1 iki 3 val. popiet.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir moterų ligos
Ofisai ir rez. 2653 W. 60th St.
Tel. PROSPECT 8-1223.
Ofiso val: Pirm., antr., treč. ir penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. v. Seštad. 2-4 val. popiet. ir kita laiku pagal susitarimą.

Ofiso tel. HE 4-2125. Name GI 8-6105
DR. V. TUMONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Val: pirm., antrad. ketv. ir penktad. 2-5 ir 6-7 — Iš anksto susitarus

Tel. Ofiso PR 6-6446
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Valandos: 1-6 val. popiet.
7-9 val. Seštad., pagal susitarimą

Ofiso tel. 886-3166; namų 636-4856
DR. PETRAS ŽLOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4234 S. Narragansett Avenue
Val: ofism. antr., ketv. 1-4 ir 6-8 penktad. ir seštad. pagal susitarimą

Perskaite "Draugą", duokite jį kitiems.

Ježis Andžejevskis: nuo „Pelenų“ iki „Apeliacijos“

Vienas vilnietis literatas pasakojo, kad jam dažnai sapnuoja si ypatinga biblioteka. Jos lentynos mirga stilių ir pažiūrų įvairybė. Jonas Aistis ten šliejasi prie Pietario „Algimanto“, Aleksandro Solženicinas diskutuoja su Samueliu Becketu, Bernardas Brazdžionis lygina gaidas su Josifu Brodskiu, Albertas Carnus šnekučiuojasi su Guenteriu Grasu, ir Ignazio Silone dalijasi pergyvenimais su Leszku Kolakowskiu. Vilnietis literatas žengia ton bibliotekon, bet jį sustabdo sargybiniai ir šautuvų vamzdžiais bakstelėję didžiulę spygą ant durų su užrašu „CENZŪRA“... Sapnas baigiasi, bet ir padubus, uždraustųjų knygų biblioteka lieka jam uždara.

Tai ypatingai bibliotekai priklauso ir dauguma lenkų rašytojų Ježio Andžejevskio raštų. Jo pavardė prieš dvidešimt metų buvo dažnai linksniuojama Lietuvos spaudoje. Jo apysaka „Pelenai ir deimantas“ buvo statoma pavyzdžiu lietuvių rašytojams, kaip reikia tinkamai atmegzti painius ir sudėtingus „klasines kovos prieštaravimus“. Tačiau po 1957-ųjų metų Andžejevskio pavardė pradingo iš laikraščių ir žurnalų. Ar jis neberašo? Ar jo raštų kokybė nusmuko? O gal šio kitur pakastas: politinių išskaičiavimų kapinėse?

Ježio Andžejevskio stilijus ir idėjų įvairavime atsispindi jo kartos lenkų intelektualų likimo vingiai. Prieš karą jis buvo vadinas „katalikų rašytoju“ ir giriamas kaip „lenkų Mauriacas“. Hitlerinės okupacijos metu jis giliai nusivylė liberaline demokratija ir palinko į komunizmą. O 1957-aisiais metais jis išstojo iš komunistų partijos, protestuodamas prieš naujus Gomulko varžtus ir cenzūros sugrąžinimą.

Tais pat 1957-aisiais metais pasirodė jo alegorinis romanas „Tamsa gaubia žemę“. Paviršiuje jis vaizduoja Ispaniją penkio-likto amžiaus šimtmečiuje, bet lenkų skaitytojai jame bematant įžiūrėjo Stalino laikmečio ir totalitarinių politinių sistemų alegoriją. Inkvizitorius Torkvemada sukuriu cinizmo ir prisitaikėliškumo karalyste. Mirties patale, jis pripažįsta savo fanatiškam mokinii ir garbintojui, kad ir jį patį kankino abejonės savo sistemos neklaidingumu. Vos jam mirus, jo mokinius paniekina jo lavona. Šią paskutinę romano sceną skaitančiųjų ausyse dar tebeaidėjo Kruščiovo kalba 1956-ųjų metų vasario mėnesį, tarybinės partijos dvidešimtajame kongrese, kuriame jis pasmerkė Staliną ir jo nusikaltimus...

Andžejevskio romane apie Inkvizitorių Torkvemadą drauge galima išvėlgii ir atsakymą i Dostojevskio „Didįjį inkvizitorių“, ir rusų rašytojo kūrinių parodiją. Abu inkvizitoriai stengiasi „išganyti“ žmones, juos „patobulinti“, padaryti juos laisvinais, nepaisydami jų pačių norų. Bet Kristus nepabučiuoja Andžejevskio inkvizitoriaus. Torkvemados ir jo pasekėjų sukurtą teroro karalystę gaubia tamsa ir bergždumas. Pabaigoje inkvizitorius pripažįsta, kad ne tik jo priemonės buvo klaidingos, bet ir patsai baigminis tikslas pasirodė esąs melagingas.

Dabarties problemas istorijos skraiste Andžejevskis apgaubė ir savo romane „Rojaus vartai“, pasirodžiusiame 1960-aisiais metais. Tryliktojo šimtmečio vaikų kryžiaus karo fone čia vėl gvildinamos fanatiško tikėjimo ir jaunatviško idealizmo pavojų temos. Autorius pasiekia ypatingo vir-

tuotiškumo: visas romanas susideda iš dviejų sakinių, kurių antrasis turi keturis žodžius.

Sekandame savo romane, „Jis atsuoliuoja per kalnus“, išleista-me 1963-aisiais metais, Andžejevskis taikiniu pasirinko Vakarų kultūros madas. Jo vyriausiam veikėjūje kritikai įžiūrėjo Pablo Picasso karikatūrą, nupieštą pikasišku šmaikštumu. Kai 1968-aisiais metais buvo sužlugdytas Cekoslovakijos „socializmas žmogiškuoju veidu“, kaip ir 1956-ųjų metų „lenkiškasis spalis“, Andžejevskis buvo vienas iš nedaugelio lenkų rašytojų, kurie išdrįso pasmerkti agresiją prieš Cekoslovakiją. Tais pat metais jis parašė naują apysaką vardu „Apeliacija“, kurios veiksmas vyksta šių dienų Lenkijoje. Šią apysaką partija uždraudė išleisti Andžejevskio tėvynėje, bet užsienyje ji pasirodė prancūzų, vokiečių, anglų ir kitomis kalbomis. Prieš Andžejevskį stojosi nauja kryžkelė.

Kai Andžejevskis laikėsi partijos linijos, kaip romane „Pelenai ir deimantas“, jis buvo laikomas lenkų literatūros žvaigžde. Kol jis dangstė savo vėlesnius romanus istoriniais rūbais, juos dar tebespausdino, nežiūrint jų idėjų „pavojingumo“. Bet kai savo 1968-ųjų metų apysakoje „Apeliacija“ jis pavaizdavo dabartinę Lenkiją be skraistės, partija uždraudė ją išleisti Lenkijoje.

Apysakos vyriausias veikėjas Marian Koneczny stūnčia apeliaciją Lenkų Suvienytosios Darbininkų Partijos Generaliniam Sekretoriui. Jo adresas žinomas visiems varšuviečiams — pastatas Jeruzalės alėjos ir Naujojo Pasaulio gatvės sankryžoje prie pat Trijų Kryžių aikštės. Daugeliui lenkų šis pastatas yra jų višatos centras, jų likimų versmė. Marianui Koneczny jis virsta neprieinama vilties citadele, panašiai i Franzo Kafkos Pilį to paties vardo romane.

Kuo gi Marianas Koneczny nusikalto? Jis savaime kaltas, nes jis gimė maždaug 1925-aisiais metais Lenkijos šiaurės rytų pasienio srityje. Jis buvo areštuotas tris sykius. Pirmąjį sykį, kai jam tebuvo septyniolika metų, jį suėmė Gestapas už jo vyresnįjam broliui priklausiusių ginklų paslėpimą. Vokiečiai tris mėnesius daužė jo kojas, atgaivindami jį šaltu vandeniu ir vėl pradėdami iš naujo.

Lenkų saugumo policija areštavo Koneczny už „revoliucinio

budrumo stoką“. Jis buvo piliiečių milicijos punkto komendantu. Jo sugventinė, su kuria jis norėjo tuoktis, turėjo kelis brolius, kurie buvo kažkur pradingę iš namų. Belikviduojant lenkų antikomunistinių partizanų būrį, vienas jų buvo netikėtai sučiuptas su ginklu rankoje. Tardymo metu, saugumo leitenantas įtikino Koneczny, kad „objektyviosios tiesos“ ir savo paties labui, jis turėtų apkaltinti savo merginą, jog ji palaikiusi ryšius su savo broliais. Koneczny pasirašė tą melagingą pareiškimą, nes to reikalavusios „klasių kovos sąlygos“, ir už tai buvo pasodintas dvieju su puse metų į kalėjimą. Už metų jį suorganizavo marksistinių studijų ratelį ir apskirėte džiomas.

Trečiąjį sykį Koneczny buvo areštuotas, būdamas sandėlininku valstybiniame žemės ūkio kooperatyve. Didžiulis kooperatyvas neturėjo platforminių svarstyklių, ir pristatomojo pašaro svorį reikėdavo nustatyti iš akies. Kai valstybiniai arkliai ir karvės pradėjo liesėti ir dvesti, Koneczny buvo suimtas. Jį paleido po mėnesio ir paskelbė nekaltu, tačiau kalėjime jįsi susirgo persekiojimo manija, kuri jį pagaliau navedė i psichiatrinę kliniką.

Klinikoje Koneczny jaučiasi be perstojo persekiojamas. Jisai įsitikinęs, kad prieš elektroniškai smegenys pasiuntę tūkstančius agentų, kurie jį stebi, mėgdžioja jo judesius ir neduoda jam nei akimirkos ramybės. Ir todėl jis rašo laišką-apeliaciją Partijos Generaliniam Sekretoriui. Jis tvirtina, kad jis yra nekaltas, ir jis tebetiki, kad kažkur padangėse yra Teisybė — ir dieviškoji, ir komunistiškoji. Marianas Koneczny tvirtai tiki i abidvi. Ir jis baigia savo apeliaciją šiais žodžiais:

„Ačiū Tau, Visagalis Dieve, už mano maldų išklausymą ir ačiū tau, Pilieti Pirmasai Sekretoriui. Aš tau dėkoju iš pačios širdies ir iškilmingai pažadu, kad aš visomis jėgomis stengsiuos nesavanaudiškai ir veiksmingai tarnauti Liaudies Lenkijai ir Naujajai Santvarkai, ir teisipildo tai vardan Tėvo, Sūnuso ir Šventosios Dvasios, Amen.“

Koneczny grįmstant pamišimo dugnan, jo samonė dar sykį perskrodžia aiškumo žaibas — jis praregi savo nevilį ir visuotinę neteisę:

„Aš klausiu jūsų: ką gali liaudis ir valstybė padaryti, jei vir-

Sūnėse nėra teisingų žmonių, jei valdžia biesų rankose, kurie sako tautai: „Mes iš jūsų padarysim angelus“, bet taip elgiasi ir taip spaudžia žmones, kad iš viso to teiseina bieso viralas? Kur pagalba, kur išganymas? Sautkis pagalbos beprasmiška — niekas neišgirs, ir net jei kas išgirs — nesupras...“

Kai kurie kritikai, nagrinėdami ankstesniais Ježio Andžejevskio knygas, minėjo ironijos perteklių ir spėliojo, kad jis pateksias i akligatvį. Ironija persunkia ir „Apeliaciją“, bet ją atmiesia autoriaus atjautimas, vyriausiosio veikėjo dilemos supratimas. Andžejevskis pasakoja Mariano Konecznio likimą ramiu, pilko-ku, beveik biurokратиšku balsu, primenančiu Franzo Kafkos stilių, kuris dar labiau išryškina turinio tragizmą. „Apeliacijos“ psichiatrinė ligoninė, kaip ir Solženicino „Vežio palata“, virsta esminiu Rytų Europos įvaizdžiu.

(Dalis šio straipsnio buvo perduota Lietuvos „Laisvės radijo“ bangomis.)

K.Ž.

GLIAUDOS NOVELĖ RUSISKAI

Jurgio Gliaudos novelę „Uraganas“ išspausdino išeivių rusų leidžiamas laikraštis „Novoje Russkoje Slovo“ (1975.X.2). Novelėje pavaizduota sunki šeimos tragedija: perskyros. Vyras stebisi, kodėl jo žmona prisiplakė prie liguisto bedarblio, menkesnio už jį. Apsirūpinęs revolveriu vyksta prie jų namų. Atranda abudu. Bet tuo metu atūžia siaubingas uraganas. Vyras skuba perspėti ir net griebia gelbėti anų kūdikį. Uragano verčiama troba jį sutraiško. Išlikusieji gyvi prataria: „Perspėdamas, jis mus išgelbėjo“.

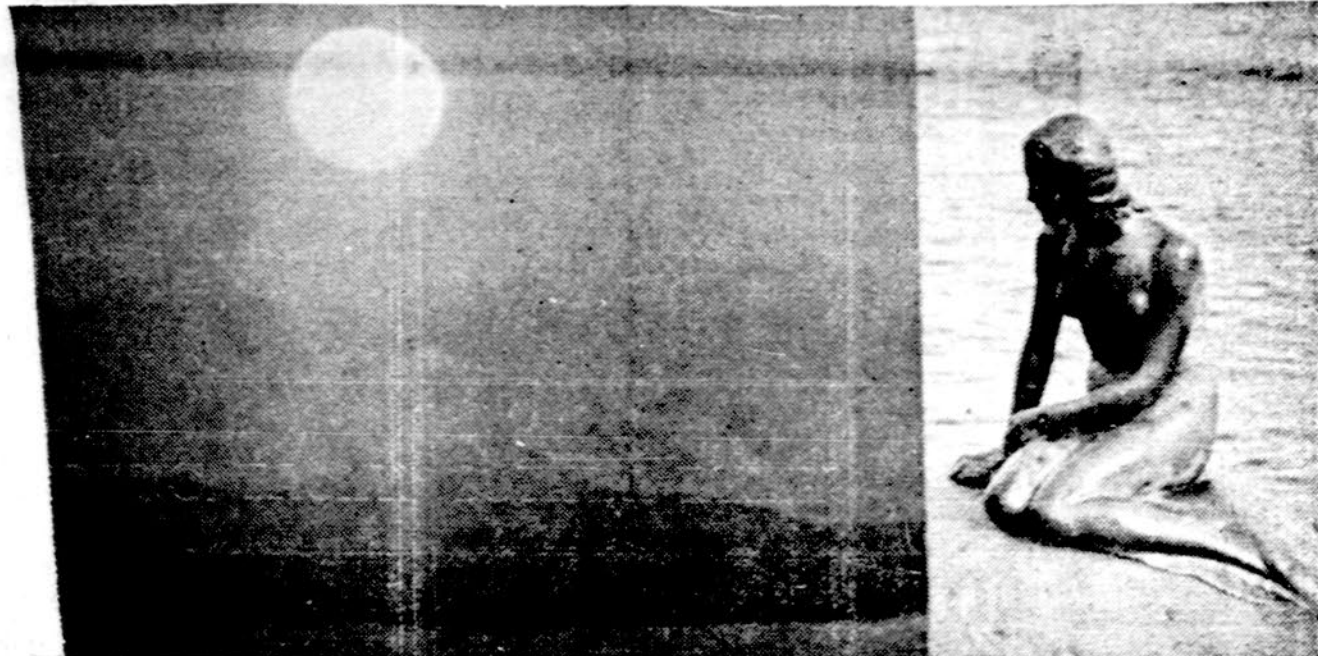
Novelėje išryškina suirusios šeimos tragedija ir artimo melės pergalė prieš kerštą.

NAUJA KOLORATŪRINIO SOPRANO ŽVAIGŽDE LIETUVOJE

Vilniaus spaudoje šiuo metu džiaugiamasi, kad neseniai Tbilisyje (Gruzijoje) įvykusiame M. Glinkos vardo visos Sovietų Sąjungos vokalistų konkurse pirmąją vietą laimėjo lietuvaite Aušra Stasiūnaitė. Konkurse varžėsi 127 jauni dainininkai iš visos Sovietų Sąjungos. Aušra Stasiūnaitė yra jauna Lietuvos konservatorijos auklėtinė, jau plačiai koncertavusi ne tik Lietuvoje, bet ir užsienyje. Kaip spaudoje rašoma, Tbilisyje įvykusiam konkurse Aušra Stasiūnaitė išsiskyrė ne tik savo balsu, bet ir originalesne ir šviežesne programa.

MIRE NOBELIO LAUREATAS

Gustav Hertz, 88 m., Nobelio laureatas, fizikos profesorius, mirė Berlyne.

Anderseno pasakų undinė (skulptūra Edwardo Erickseno) prie Kopenhagos uosto, Danijoje

Pranas Visvydas

KRIAUKLEJ MIEGOJO TAVO SIELA

Kriauklėj miegojo tavo siela. Aš tai gerai žinojau. Ant mėlynų blakstienų krantų Zefyras grojo.

Tu sapnavai saulėtą jūrą ir brendantį fiordo molą, už vėpūtės žuvėdrų būrį ir šviesų laivo suolą.

Ant suolo anuomet sėdėjai — lengva, laisva, laiminga. Plaukuose švietė orchidėjos, ir jūroje — flamingai.

Miegojo labirinte mūsų meilė. Aš tai gerai žinojau. Staiga man pasidarė gaila, jog vėl ateis rytojūs...

Ir tu paklisi ir keliausi i savo kasdieninį rojų, paklusi ant demio kriauklė. Aš tai gerai žinojau.

PASKUTINIS ŠOKIS

R. E.

Dar palūkė! Dar žodį leisk išgirsti. Gal paskutini? Būseną tavoji man primena regėtą sapną — žaliakalnyje? Ar Berlyne? O gal vėliau — už vandenylio? Mergaitės šoko bledzingėle. Tarp jų ir pasakų Pelenė. Aplinkui ponios, patylovai

NEDAUG, TAČIAU BŪTINAI REIKIA NUSIKALSTAMAS LATVIJOS RUSINIMAS

(Atkelta iš 1 psl.)

tybių interesų sfera. Tai svarbu. Tai daugiau, negu svarbu. Tai aksioma mūsų laisvės kovoje. Visai pagrįstai tame pačiame atšaukime taip rašo Simas Kudri-ka: „Remdami LITUANUS, remiame ir Lietuvos laisvės darbą, remiame mūsų brolių Lietuvoje daromas pastangas laisvei atgauti“.

LITUANUS mūsų bylą pristato svetimtaučiams, ypač amerikiečiams, ne pigia dienos kalba, ne įprastu politiniu žargonu. Faktas. Pristato mokliškai, pagrįstai, ramiu akademišku tonu, visiems žmonėms suprantama bendrojo žmoniškumo kalba, humanizmo plotmėje, laisvės visai žmonijai, taigi ir mums, sūktu. Faktas. Gal daug kas norėtų, kad mes užmigtume ir sustingtume saldaus nieko neveikimo miegu, kad mūsų balso nebesigirdėtų, kad mūsų veido nebesimatytų. LITUANUS budi ir saugo, kad taip neatsitiktų. LITUANUS žadina, drašina, įrodo, polemizuoja ir analizuoja. LITUANUS rauna piktžoles nuo laisvos ateities kelio, rodo mūsų tautinį bei kultūrinį subrendimą laisvai gyventi kitų tautų bendruomenėje. Faktas.

Tačiau mums svarbu ne vien tarptautinė arena. Svarbu, gal net daugiau, ir mūsų, idant ne-

pristigtume darbininkų savame vynuogyme. Reikia todėl, kad LITUANUS skaitytų ir mūsų mokslinis prieauglis, mūsų studentija, mūsų būsimas elitas. LITUANUS administracija taikliai, o kartu ir apgailestaujančiai patstebi: „Yra nemaža ir tokių jaunuolių, kurių adresus tik tėvai težino. Jie neprenumeruoja lietuviškų leidinių, jų nepasiekia lietuviška organizacija. Ir taip atsiduriame užburtame rate: vieni skundžiasi, kad tautiečiai juos pamiršo, o kiti dejuoja, kad nežino, kur tas jaunimas dingęs“.

Matote, reikia nedaug, tačiau būtinai reikia. Prenumeratos ir gero žodžio. Tėvai, užsakykite LITUANUS savo studijuojančiam jaunimui. Iš anksto lenkite juos sau. Tegu pripranta, tegu susipažįsta, tegu pamilsta. Visi, tiek individualiai, tiek organizuotai, draugijos, organizacijos, klubai, sąjungos paaukokite nors mažą sumą šiam didelės svarbos žurnalui. Visos aukos nuskaitymos nuo federalinių mokesčių. Pagal seną patarlę „mažas kupstas didelį vežimą verčia“, taip ir mūsų mažą auką (o prenumerata tik 8 dol. metams) atliks didelį darbą, kuriuo didžiūsiomės mes ir mūsų vaikai.

Pastaba: Prenumeratas ir aukas siųskite: LITUANUS, 6621 S. Troy St., Chicago, Ill. 60629. Anatolijus Kairys

su karaliūnu vidury... Orkestras siūbtelėjo dvyliktosios valsy. Vienatvės žingsniais priejau ir pakviečiau i paskutinį šokį. O Dieve! — Trumpas džiaugsmas virto amžinybe. Aš paduodu... ir jau po to vien tik tave mylėjau.

VAIZDAS

Užklok save dailiausiais žodžiais, vitražų simboliais, vaizduotės akvarelėm, užklok Pomonos rožėm, su vakaro tyla pradink už juosvo rūko,

vis tiek tave matysiu, kaip bitė mato žiedą, kaip upė mato deltą, kaip medis mato saulę, kaip skubantis lakūnas — horizonto žiburėlių,

vis tiek tave matysiu pro ūkanas, pro laiko smėlį, nes tu esi man dovanotas melės vaizdas.

KANJONO SODYBOJ

Kanjono ūkana užklojo balsą. Ir veržiasi rūsti savaitgalio tyla Nežinomybės bruozai gąsdina gyvenimą, kurio tiesa yra didesnis džiaugsmas.

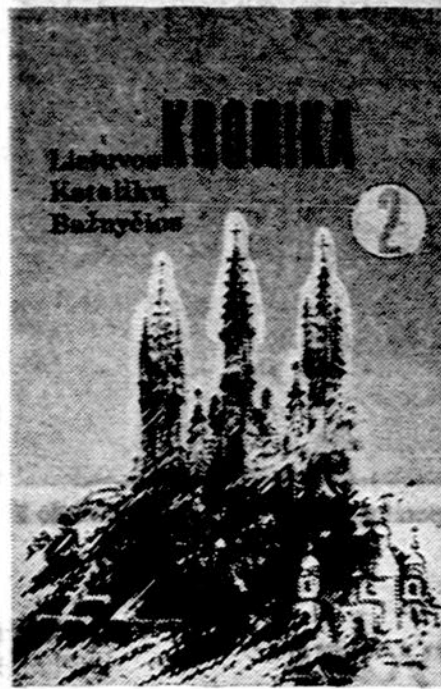
Todėl nebežiūrėk i tuščių taurę. Įpilsiu tau vaiskavus kalnėnų vynu. Gal bus lengviau. Lūpas pavilgysi, sėdėsi liepų saugomoj sodyboj. Ir ilgesys užguls mintis, kaip tasyk tikrovės pakirstam Ovidijui.

Senoji Lenkijos sostinė Krokva. Vienas įspėdingiausių 15 šimtmečio gotikinės dailės darbų — altorius Sv. Marijos bažnyčioje.

Nauji leidiniai

• **LIETUVOS KATALIKŲ BAŽNYČIOS KRONIKA.** Antaras tomas. Pogrudžio leidinys. Nr. 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 ir 15. 1974-1975. Išeidė Lietuvos katalikų religinės šalpos rėmėjų. Viršelis ir iliustracijos — Seseles Mercedes. Spaudė Mykolo Morkūno spaustuve Chicagoje 1975 m. Tiražas 5000 egz. Leidinys 416 psl., kaina \$3.50 minkštais viršeliais ir \$5.00 kietais viršeliais. Knyga gaunama ir "Drauge".

"Lietuvos Katalikų Bažnyčia" antrojo tomo viršelis, pieštas Seseles Mercedes.

"Lietuvos Katalikų Bažnyčia" atskirų numerių sukaupimas knygos pavidalu yra labai prasmingas darbas. Tai dabarties religinių persekiojimų dokumentai, rašyti kančia ir ašaromis. Tokios knygos yra ir bus lietuvių tautos katarsinė auka dvidešimtojo amžiaus istorijai.

Todėl "Kronikos" antrojo tomo įvade leidėjai ir sako, kad LKRS rėmėjai, leisdami "LKB Kroniką" gerai suredaguotose knygose, nori apsaugoti tuos nepaprastus reikšmės istorinius dokumentus nuo sunykimio, juos perteikdami lietuviams, gyvenantiems laisvuose kraštuose.

Jungdamiesi prie pavergtųjų saukimo, LKRS rėmėjai šios knygos įvade žada tęsti "LKB Kronikos leidimą" ne tik lietuvių kalba, bet rūpintis jų vertimu ir į svetimas kalbas. Tu būdu bus žadinama laisvojo pasaulio opinija ir atsakoma į pavergtųjų saukimą laisviesiems — nenutilti.

Kiekvieno lietuviu šie "Kronikų" tomai turėtų būti imami rankas ir skaitomi su tokiu pagarbą ir susikaupimu, kaip ir Senojo Testamento knygos, liečiančios Izraelio istoriją, buvo ir yra skaitomos jų tautiečių. Žinoma, šioji pareiga įpareigoja ir leidėjus, tikintį jau kalbine ir technine prasme. Leidėjai šios krypties dėmesi turėtų ypač paaštrinti. Nėra jau gerai, kai pačioje pradžioje, leidėjų parengtame įvade, randame apie dešimt korektūros, kalbos ir skyrybos klaidų. Pačių "Kronikų" tekste taipgi reikėtų gerokai akylesnės korektūros: kai kur eilutės sujauktos arba ir visai iškritusios.

• **R. Batūra, LIETUVA TAUTŲ KOVOJE PRIEŠ AUKSO ORDĄ.** Nuo Baturų antplūdžio iki mūsų prieš Mėlynųjų Vandenių. Išeidė "Mintis" Vilniuje 1975 metais. Atsakingasis redaktorius istorijos mokslų daktaras, profesorius V. Pašuta. Veikalas 384 psl.

Lietuvos istorijos tosiorkoj tema istoriko R. Batūros bene bus pirmą kartą mūsų istorijos moksle taip plačiai išnagrinėta, tiek daug naujo atbrandanti ir

many. Leidinys iliustruotas nuotraukomis. Šiame numeryje: Kard. Samorė Jubilatas; Jubiliejinė savaitė; Pasaulio lietuvių kunigų suvažiavimas; Bendrijos suvažiavimas; Studijų savaitė; VELS Centro tarybos posėdis; Sukaktuvininkai; Kenčiančios Bažnyčios kongresas ir kt.

• **EGLUTĖ, 1975 m. gruodžio mėn.** Numerio mecenatas Jonas Karvelis. Leidžia Nekaltai Pradėtosios Marijos seserys. Redaguoja ses. Ona Mikailaitė, Elena Juknevičienė ir Danguolė Sadūnaitė. Redakcijos ir administracijos adresas: Eglutė, Immaculate Conception Convent, Putnam, Conn. 06260. Metinė prenumerata \$7.00.

Tai Eglutės jubiliejinį metų (25) paskutinis numeris, gražiai išpuoštas mūsų dailininkų piešiniais ir jaunajam skaitytojui skirtais mūsų rašytojų raštais. Antanas Vaičiulaitis rašo apie Kūčių kelionę, Paulius Jurkus apie Saulutės meškuką, Ona Mikailaitė apie miško gyvuliukų madų parodą. O kur dar galvosūkiai, eilėraščiai, juokai ir pačių mažųjų kūryba!

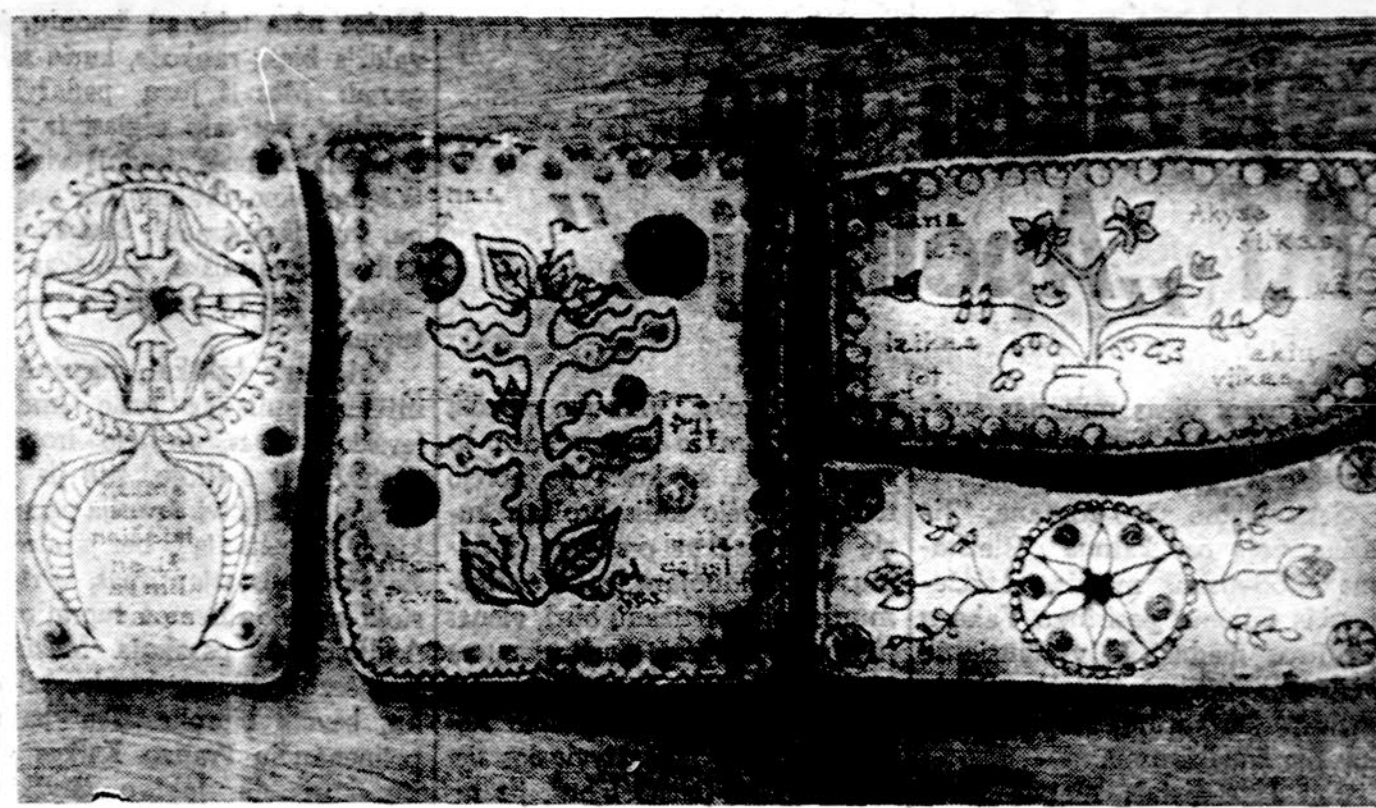
• **VYTIS, 1975 m. gruodžio mėn. Nr. 10.** Lietuvos Vyčių laikraštis. Redaguoja Loreta I. Stukas, 1467 Force Drive, Mountside, N. J. 07092, Administracijos adresas: Vytis, 2524 W. 45th St., Chicago, Ill. 60632. Metinė prenumerata 5.00.

Kalėdinių temų raštais, piešiniais ir nuotraukomis išmargintas numeris daugiausia spausdinamas anglų kalba. Be to, duodama gana plati vyčių veiklos kronika.

• **VILTIS, Volume 34, No. 4, December 1975.** A Folklore Magazine. Tai liaudies šokių, dainų ir kitokiai etnografinėi medžiagai skirtas žurnalas. Leidžia, redaguoja ir administruoja V. F. Beliajus, P. O. Box 1226, Denver, Colorado, 80201. Metinė prenumerata \$5.00.

Kiekvienam numerį rašoma apie įvairių tautų šokius, dainas ir papročius, raštus iliustruojant ir atitinkamomis nuotraukomis. Kiekvieną kartą būna ir lietuviškosios medžiagos. Šiame numeryje lietuviškais šiaudinukais papuošta Kalėdų eglutė matome net viršelio nuotraukoje, o vidaus puslapiuose regime Illinoiso universiteto lietuvių studentus, šokančius malūną, taipgi Australijos lietuvių demonstruojančius lietuvių liaudies šokius Australijos sostinėje Canberroje.

• **Filatelijos draugijos "Lietuva" BIULETENIS.** 1975 m. spalio-gruodžio mėn., Nr. 4. Biuletenis apima filateliją, numizmatiką ir kitas artimas sritis. Leidžiamas keturis kartus metuose. Biuletenio redakcinis ir techniškus išleidimo reikalus

Patariš (varis) Nuotrauka A. Plausinaičio

Iš parodos M. K. Čiurlionio galerijoje, Jaunimo centre, Chicagoje.

LATVIŲ KULTŪRINĖS VEIKLOS PREMIJOS

PBLA — Pasaulio laisvųjų latvių sąjungos kultūros fondo valdyba, posėdžiaudama Clevelande, spalio 17 ir 18 d. paskyrė garbės dovanoms ir premijoms 3600 dolerių, o švietimo ir jaunimo darbo šaipai padalijo 9600 dolerių. Kultūros fondas garbės dovanų dydį nustatė 400 dolerių, o Kr. Barono premijų — 200 dolerių. Garbės dovanas gavo šeši kultūros darbuotojai ir dvi poetės. Kr. Barono premiją gavo keturi kultūros darbuotojai, be to daugis gavo garbės diplomus ir pagyrimo raštus.

Garbės dovanas gavo: už humanitarinius ir socialinius darbus prof. dr. E. Dunsdorfas už "Latvių istorijos 1710-1800 m." knygą; už literatūrą — poeziją garbės dovaną (padalyta) gavo A. Kraujietis ir Zenta Liepa. Už spaudos darbą — laikraščio "Laiks" redaktorius A. Strautmanis, už muzikinę kompoziciją — Sonata da chiesa — kompozitorius A. Sturms, už dailę — skulptorius J. Mintiks, už auklėjimą — pastorius A. Ozols, už pritaikomąją dailę — A. Dzerzė.

Garbės diplomus paskyrė: prof. S. Vasilevskis ir A. Dravniekius tvarko Eugenijus Petrauskas, 7742 S. Troy St., Chicago, IL 60652. Biuletėnį administruoja Kazys Rožanskas, 3450 W. 62nd St., Chicago, IL 60629. Metinė leidinio prenumerata \$5.00. Šį kartą rašoma apie filatelijos parodą Chicagoje, minint šimtmetį nuo M. K. Čiurlionio gimimo, tęsiamos J. Dainausko karališkojo Vilniaus miesto praeities įvykių nuotraukų, žvegiama ir pašto tarnybą Lietuvoje 1915-1918 metais ir kt.

• **Zenonas Bačelis, NERIMO SIELA.** Brazilijos lietuvių Bendruomenės Akademinio sambūrio Literatūros būrelio leidinys. Leidėja — Aleksandra Bačelienė. Redaktorė — Halina Didžiulytė-Mošinskienė. Spaudė "Mūsų Lietuva". Tiražas 200 egz. Tai žinomo Brazilijos lietuvių veikėjo Zenono Bačelio (jau mirusio 1973 m.) atsiminimų pluoštas, galima sakyti, jo paties autobiografija, jo paties straipsnių ir laiškų ištraukos bei kitų atsiliepimai apie Zenoną Bačelį. Leidinys 124 psl.

• **60. Apreiškimo parapijos 60 met.** Brooklyne, N. Y. jubiliejaus proga išleistas leidinys. Didelio formato, gražus, nuotraukomis iliustruotas 64 psl. leidinys. Parapijos istorija atspindi šiuose straipsniuose: Apreiškimo parapija 60 metų kelyje; Parapijos choras; Brolijos, draugijos ir sodalizacija; Parapijos mokykla 1948-1971; Apreiškimo parapija Balfo veikloje; Lietuvos Vyčių 41-ma kuopa; Naujieji ateiviai parapijos gyvenime.

sisveikinimų man įskaudo ranka". Jis sumini ir Panerius, lygindamas tas tragedijas su Kazakstano ir Magadano. Ragina melstis, kad vėl būtų galima susitikti su atskirtaisiais. "Ant tavo rankos manoji ašara, bet manęs nėra greta tavęs". Tai vis dėl to, kad "jiems teisė ne teisė, o sąžinė — niekai", ir nebežinau, kas dar gyvas, kas jau žuves... Laikas mūsų neapdovanojo džiaugsmu, mus užliejo kraujas ir niekiškumas... Mirėm mes, mirėm, nuo Karagandos iki Norimo... Kiek kartų mums laužė šonkaulius...

Gali eiluoja apie vedamus sušaudyti, šaukiasi, kad Dievas gelbėtų, pasakoja, kaip budeliai eina svečiuotis pas budelius, o išvežtieji kenčia net dantų netekę, ištremiti 20-čiai ar 30-čiai metų... Išvežtiesiems jis sako nebegrįžti į Varšuvą, nes ras ją svetimą...

Ir taip visa poezijos knyga — protestas prieš prievartą ir žmogaus nelaikymą žmogumi bei pasibaurėjimą "Partine Iliada", šauksmas prieš vertimą vergauti partijai. J. P.

MORALINIS UGDYMAS

Studijinis moralinės pedagogikos veikalas: "Moral Development", kurį paruošė Ronald Duska ir Mariellen Whelan, išleistas Paulist Press, New Yorke, (1975 m., 128 psl., 3.95 dol.). Supažindinama su moralinio asmens vystymosi teorijomis, sudarytomis Jean Piaget ir Lawrence Kohlberg ir stengiamasi nustatyti santykį tarp jų abiejų psichologų mokslo. Žvelgiama į moralinio augimo tarpusius vaikuose nuo kūdikystės iki suaugimo, gale duodant krikščioniškąją moralinio augimo perspektyvą. Tai informatyvinis ir praktiškas žvilgsnis į intriguojantį žmogaus ugdymo tarpinį. Abudu autoriai kvalifikuoti: Duska — Filosofijos ir humanitarinių mokslų departamentų vedėjas Rosemont kolegijoje, o Whelan su magistro laipsniu pedagogikoje, gautu Fordharno universitete.

A. TVERAS
LAIKRODŽIAI IR BRANGENYBES
Pardavimas ir taisyimas
2646 W. 69th Street Tel. EE 7-1941

1976
PAVASARIO EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ
— iš —
Bostono, Montrealio ir New Yorko išvyksta:
BALANDŽIO 15 — grįžta BALANDŽIO 23 — \$645.00
GEGUŽES 20 — grįžta GEGUŽES 28 — \$725.00
Prie šių grupių galima jungtis iš kitų miestų su papildomu mokesčiu.
GRUPESE DALYVIŲ SKAICIUS RIBOTAS—NESIVELUOKIT!
Vasaros ekskursijos į LIETUVĄ prasideda GEGUŽES 26. Registracijos priimame dabar.
Kreipkitės į:
TRANS-ATLANTIC TRAVEL SERVICE
393 West Broadway, P.O. Box 116
So. Boston, Mass. 02127
Tel. (617) 268-8764
Savininkė: ALDONA ADOMONIENE
* Air Fares Subject to Changes and government approval.

ĮSIGYKITE PATVARIĄ IR EKONOMIŠKĄ SUSISIEKIMUI PRIEMONĘ
Mes stengiamės duoti lietuviams geriausią patarnavimą ir geriausias pirkimo sąlygas.
VOLARE visiškai naujas mažas PLYMOUTH
Ekonomiškas — iki 25 mylių galionu

Sutapsypit iki \$2,300.00 pirkdami 1975 metų Chrysler ar Plymouth.
Turime jaunuoliams mašinas: Cadillac, Buick, Pontiac, Oldsmobile ir kitų, taipgi importuotų. Įvairių kainų. Pradedant nuo \$50.00. Mūsų dirbtuvėse prityrę mechanikai pataisys karoseriją (Body), sparnus (Fenders) ir sureguliuos motorą.
BALZEKAS MOTORS, 4030 S. Archer V17-1515
Seniausias automobilių pardavėjas Chicagoje, gerbiamas virš 50 metų.

BALTIC PLAYS: „CONFRONTATION WITH TYRANNY“
S
O
U
T
H
E
R
N
Please enter my subscription for _____ copy(ies)
Confrontations with Tyranny at \$15.00 per copy.
Name (Please print) _____
Mailing address _____
City _____ State _____ Zip _____
Bill my established account (Libraries and institutions only. This form must be attached to official purchase order.)
Individuals please enclose remittance. Add 5% sales tax on books shipped to an Illinois address.
Check or money order enclosed.
Bank Americard No. _____ Expires _____
MasterCharge No. _____ Expires _____
Make check payable and mail to: Southern Illinois University Press, P. O. Box 3697, Carbondale, IL 62901.
ILLINOIS UNIVERSITY PRESS

Kultūrinė kronika

Thornton Wilder

MIRĖ RAŠYTOJAS THORNTON NIVEN WILDER

Zymus ir populiarus amerikiečių rašytojas Thornton N. Wilder mirė gruodžio 7 d. Buvo gimęs 1897 m. Rašytojui už jo kūrybą kelis kartus buvo paskirta žymioji Pulitzerio premija. Rašė romanus, bet ypač garsėjo dramomis. Labiausiai žinomos ir dažnai viso pasaulio scenose statomos yra *Our Town* (1938) ir *The Skin of Our Teeth* (1942). Abi jos apdovanotos amerikietiška Pulitzerio premija. Ir šio rudenio sezono Goodman teatre, Chicagoje "Our Town" ilgiai buvo vaidinamas ir turėjo didelę pasisekimą. Svarbią pasakotojo rolę ten atliko lietuvis aktorius A. Mockus.

Aplamai Wilder savo kūryboje buvo europietiškos tradicijos ir amerikietiško avangardo žmogus. Siedu poliai jo raštų struktūroje originaliai jungėsi i tik jam vienam būdingą vienumą.

LIETUVIŲ TAUTOSAKOS ARCHYVAS STEIGIAMAS CHICAGOJE

Lietuvių jėzuitų ir Jaunimo centro biuletenis "Mūsų Žinios" pastarajam savo numeryje (gruodžio 7 d.) praneša, kad stud. Elena Bradūnaitė surinkus apšėdai senosios šio krašto mūsų kolonijose vertingas lietuviškos tautosakos, kilo mintis Chicagoje steigti Lietuvių tautosakos archyvą, kur visa jos ir kitų surinkta ir renkama medžiaga būtų sukaupta parankiai ir saugiai vienoje vietoje. Archyvą apsiėmė globoti Jaunimo centras.

BRUNO MARKAIČIO KŪRYBOS KONCERTAS

Los Angeles mieste Museum of Science and Industry gruodžio 11 d. surengė Kinsey auditorijoje kompozitoriaus Bruno Markaičio kūrinių koncertą. Programą atliko Kalifornijos berniukų choras, Valentinus Oumansky dramatišnių šokių ansamblis, instrumentalistai ir orkestras. Dirigavo pats Bruno Markaitis.

PER ANKSTI NETEKOME PULGIO ANDRIUŠIO

Teturėdamas tik 63 m. amžius, prieš penkerius metus am-

žybnėn nuėjo rašytojas Pulgis Andriušis, rašytojas ir humoristas, miręs 1970 m. gruodžio 19 d. Išaugintas gražiosios Tauragnų apylinkės gamtos, kun. V. Butvilos globotas Utenos Saulės gimnazijoje, literatūrą studijavęs Kauno universitete, meno studijas ėjęs Meno mokykloje, labai praplėtė savo patyrimą ir kalbų žinojimą kelionėse. Ypač sušvito išvijoje, pasireiškes knygomis: Ir vis dėlto juokimės, Siuntinėlis iš Amerikos, Daina iš kito galo, premijuotomis: Sudiev, kvietkeli, Rojaus vartai ir Anoj pusėj ežero. Jis reiškesi ir vaikų literatūroje, o ypač pasižymėjo, išversdamas Servantes "Don Kichotą", Dorgeles "Medinius kryžius". Sugebėjo meistriškai perteikti kaimo buitį ir pasiekti glaus lyriškumo bei taiklaus humoro savo kūryboje.

JOS NETEKOME PRIEŠ 50 METŲ

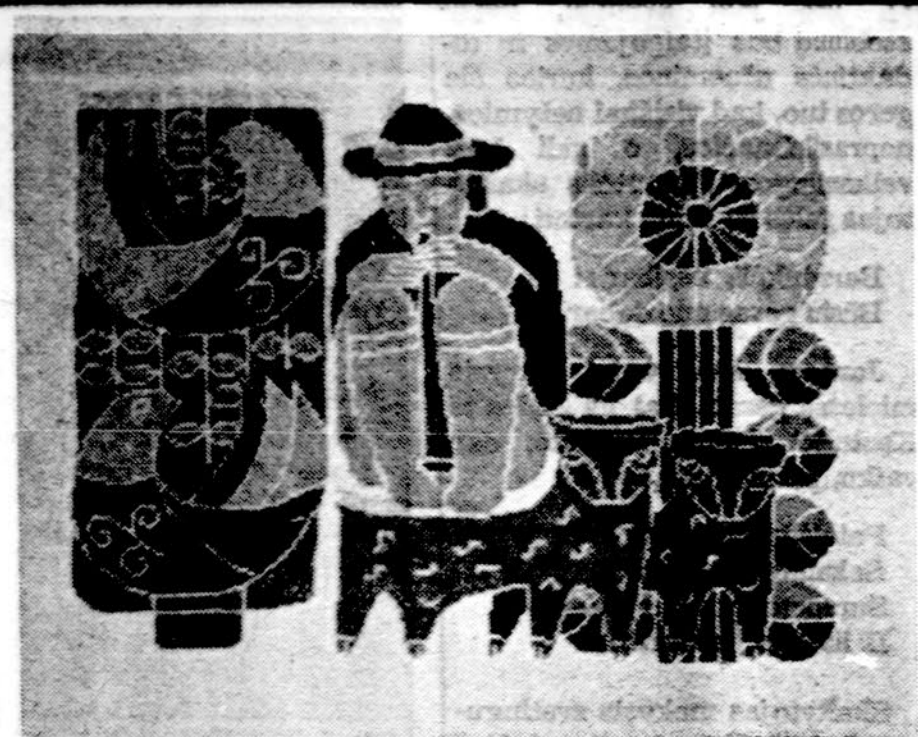
Rašytoja, visuomenės veikėja Liudvika Didžiulienė mirė 1925 m. spalio 25 d., taigi šiemet sulaukė 50 m. nuo jos mirties. Buvo kilusi nuo Androniškių. Išmoko si lenku, rusu, vokiečių, prancūzų, latvių kalbas bandė versti Heine, Mickevičiaus ir kitų eilėrašius, rinko tautosaką. Iš liaudies dainų buvo parašiusi operetę "Piršlės ir veselijos". Nuo 1892 m. Zmonos slapyvardžiu pradėjo dalyvauti lietuvių spaudoje. Rašė Varpe, Ūkininke, parašė "Lietuvos gospadinė arba pamokymas kaip prigulinciai suvartoti Dievo dovanas", spausdindavo naudingus patarimus moterims, Ūkininke rašė apie kun. Vienažindį, kun. Kl. Kozmianą.

Leisdama vaikus i mokslą, persikėlė i Mintaujā, kur jos butas tapo lietuvių moksleivių centru. Čia buvo suorganizuotas pasipriešinimas rusiškoms maldoms, susikūrė slaptoji Kūdikio draugija. Su moksleiviais rengdavo šeimyninius spektaklius, kuriems pati rašė komedijas. Jos vyrą ir du sūnus 1906-1907 rusai išvežė i Sibirā. Tada ji grįžo i gimtuosius Griežionėlius. Surinko spaudai kun. Strazdo eilėraščius ir daineles.

Vokiečiams artėjant, 1915 m. išsikėlė i Krymā, kur gyveno jos kelios dukros. Ten ji globojo ligonius, sužeistus, tremtinius, rengė vakarus, eglutes, rinkliavas. Išikūrus lietuvių sanatorijai, vedė jos ūkį, rašė ir rusiškai. Prieš mirty grįžusi Lietuvon, parašė: "Ka aš beatmenu". Mirė sulaukus 69 m.

MENISKI SIUVINĖJIMAI LIETUVISKAIS MOTYVAIS

Siuvinėjimo menas (needlepoint) paskutiniaisiais metais labai išpopuliarėjo ne tik Amerikoje, bet ir kituose žemynuose. Lietuvis moterys taip pat gana uolios šioje srityje, i kuriā dabar, su lietuviškais motyvais, ateina du lietuviai — dr. Darius Slavinskas ir

Piemenėlio idilija, paveikslas, išsiuvinėtas (needlepoint) pagal dail. Juozo Sodaičio eskizą. Šio ir kitų lietuviškais motyvais paveikslų ar pagalvėlių kompleksus (Kits), paruošus siuvinėjimui su medžiaga ir instrukcijomis, išleido AMBER DESIGNS (partneriai dr. Darius Slavinskas ir dail. Juozas Sodaitis). Nemokama spalvota brošiūra išsiuvinama parašius šiuo adresu: Amber Designs, 46 McKenzie Rd., Convent Station, N. J. 07961

kas ir dail. Juozas Sodaitis. Jie i-kūrė bendrovę, pavadintā Amber Designs, norėdami pateikti lietuviams artimomis temomis piešinius ir visā kitā medžiagā, reikalingā šių piešinių išpildymui (Kits). Su šiais darbais iš-einama ir i amerikietiškā rinkā, tuo būdu populiarinant ir lietuviškā menā, nes i šiuos piešinius yra įvesta nemažai lietuviškos tautodailės elementū.

Iš paruoštū piešinių išsiuvinėtais darbais — paveikslais galima papuošti butū sienas, galima naudoti kaip sofū pagalvėles ir pan. Tarp pirmųjų darbū yra tokio temos: "Eglė, žalčių karalienė", "Piemenėlio idilija", "Paukščių giesmė" ir kt.

Yra paruošta visa medžiaga, ir suinteresuotiems nemokamai

siunčiama spalvotos brošiūros ir reikalinga informacija. Rašyti šiuo adresu: Amber Designs, 46 McKenzie Rd., Convent Station, N.J. 07961.

IZYMYBIŲ KALENDORIUS

Viena iš aktyviausių šio krašto leidyklų — Paulist Press, New Yorke — išleido Don Brophy paruoštā veikalā "American Bread" (1975 m., 236 psl., 3,95 dol.). Tai biografinis kalendorius kiekvienai dienai, kur ištiesiems metams, kiekvieno mėnesio dienai, duodama parinkta labai suglausta biografija kokios nors amerikiečių garsenybės, prijungiant prie to kokiā mintį ir net susikaupimo — maldos sakinius. Parinkti asmenys iš įvairiausių sričių: mokslininkai, valstybi-

Beveik neįmanoma įprastai "re-cenzuoti", "JAWS" šiuo metu vargiai rasi tokį neįmanomai, kur's nebūtų girdėjęs apie Peter Benchley'o labiausiai perkamā knygā apie milžiniškā baltā ryklį, teorizuojantį Atlanto pajūrio gyventojus. Dabar pats Benchley, Carl Gottlieb ir kiti smarkiai pagerino romanā, parašydami spalvotam filmui dar puikesnį tekstā.

"JAWS" yra filmo statytojų Richard Zanuck bei David Brown, o taipgi režisieriaus Steven Spielberg tikras pasididžiavimas ir triumfas. Puikų darbā atliko Ron su Valerie Taylor, kurie filmavo gyvā ryklį. O aktoriai, technikai ir Robert Mattey, kuris sukūrė "Bruce", mechaniškā terorā — ryklį, savo dideliais sugebėjimais prisidėjo prie to epinio, labiausiai bauginančio filmo milžiniško pasisekimo.

"Jaws" yra tikrai baisiausias filmas. Žiūrovā baimė tiesiog iš-metā iš sėdynės (pažodžiui tariant). Yra taip širdį sukaucusių momen-tų - nuotykių, kurie žiūrovui tokiu laiku pakišti, kai tas mažiausiai tikisi (arba net visai nieko nelaukia) — lieka netikėtai užkluptas.

Žurnalas "Time", paskyres savo viršelį "Jaws" filmui, teisingai pastebėjo apie tą gili, nervus draskantį sukretimą. Metų metais buvo kurtos biurios, neįsivaizduojamos pabaisos. Tačiau nė viena nėra tokia baisi, kaip ši — tykojanti, grūmojanti, neįsivaizduojama, bet esanti realybė — plaukianti, ryjanti mašina, kuri nepasikeitusi tebe-gyziuoja, jau 63 mil. metų. Ryklis buvimas, jo nenugalimumas, o kartū žmogaus silpnumas — ir yra tai, apie ką "Jaws" kalba. Jokios kitos minties! Ar tai kruvinas ir baisus filmas? Labai.

Pasakojimas suskaldytas i dvi dalis. Pirmoje mes pergyvename šaldantį laikmā — tikrā įtampā ir vis didėjančią baimę, kai ryklis beveik nematomas pakartotinai atakuoja aukā po aukos.

Antroje gi tretetas vyrū — policijos viršininkas (Roy Schneider), idetologas (Richard Dreyfuss) ir

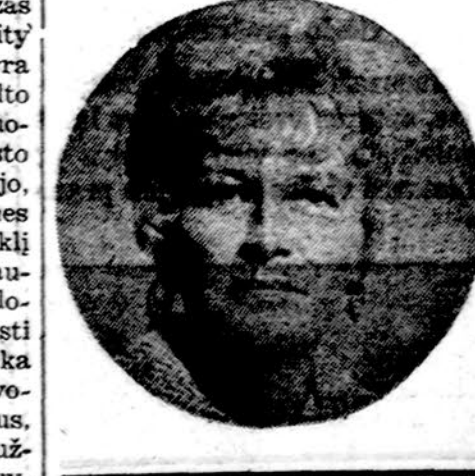
ninkai, rašytojai, išradėjai, kai kurie net ir liūdnei pagarsėję kur nors isklampine. Čia randame tokius kaip šv. Cabrini, A. Carnegie, Kolumbas, Tom Doolley, Eisenhower, Faulkner, Fermi, Kennedy, Pulitzer, Mark Twain ir daugybė kitų — pagal dieną, kurioj kas gimė ar mirė ar kas kitas su juo atsitiko. Leidinys gana įdomus.

• MŪSŲ ŽINIŲ, 1975 m. gruodžio mėn. 7 d., Nr. 20. Lietuvių jėzuitų ir Jaunimo centro Chicagoje biuletenis. Redaguoja Algimantas Kezys, S.J. administruoja Petras Kleinotas, S.J. Redakcijos ir administracijos adresas: 5620 S. Claremont Ave. Chicago, Ill. 60636.

Adventinių minčių vedamas A. Tamošaičio, S.J.; apie lietuviškos tautosakos rinkinį ir saugojimą šiame krašte pasakoja stud. Elena Bradūnaitė; aptariama lietuvių fotografų šių metų paroda; Faustas Strolia aprašo nuotakas po "Audros" ir "Vai-vos" koncertų; minimos fondinio milijono metinės, po Europā toliau keliauja brolis Petras Kleinotas ir kt.

MARQUETTE PHOTO SUPPLY
REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MĖGEJAMS
Daug sutaupysite pirkdami šia įvairių firmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai pragai. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atdaryta pirmadienį ir ketvirtadienį vakarais iki 9 val.
3314 West 63rd Street
Tel. PProspect 6-8998
Chicago, Illinois, 60629

VAZIUOJAM I FLORIDĄ
Skubėkite pasinaudoti žemiausiomis kainomis ir gražiausiu laikotarpiu. Kreipkitės i lietuviškus hotelius:
NORWYN APTS., 126 Ocean Dr. Miami Beach, Fla. 33139
arba
TOWN & SURF APTS. 9024 Collins Ave. Surfside, Fla. 33154
Skambinkite E. SERGAUCIUI 672-4008

Certificate account	Minimum balance	Annual yield	Effective yield
One Year Certificate	\$1,000	6 1/2%	* 6.81%
30 Month Certificate	\$1,000	6 3/4%	* 7.08%
1 Year Certificate	\$1,000	7 1/2%	* 7.90%
6 Year Certificate	\$1,000	7 3/4%	* 8.17%

* These rates assume interest if left on deposit for one year. By Federal regulation a substantial interest penalty is required for early withdrawal of certificate accounts.

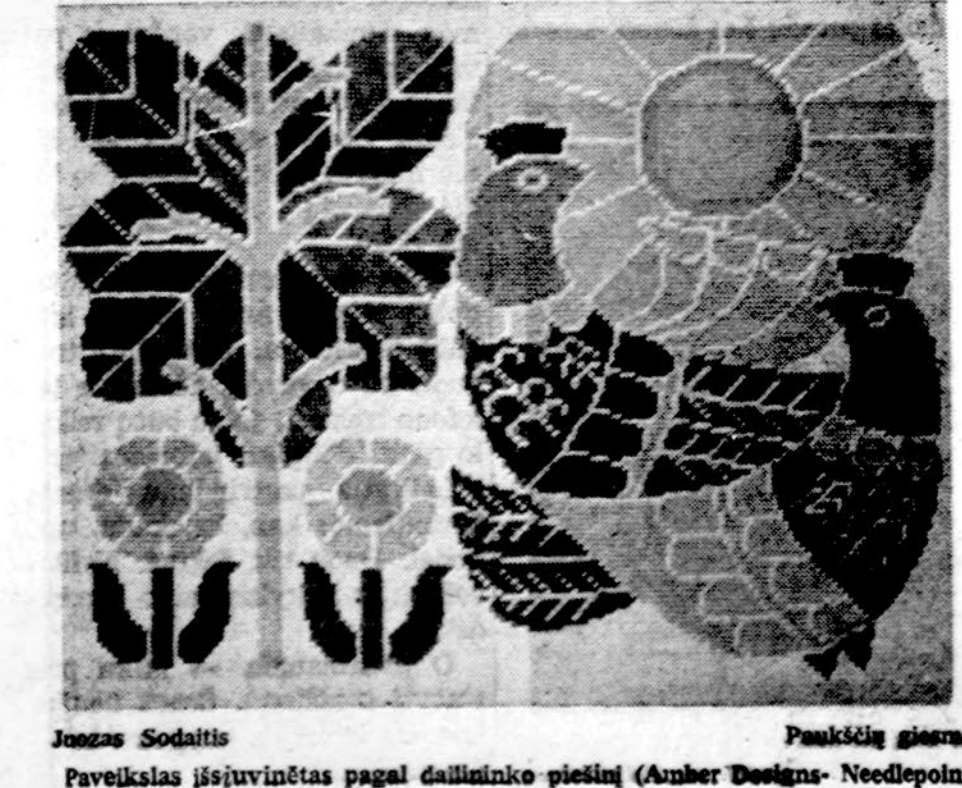
REDAKTORIUS IR VISUOMENININKAS
Lapk. 11 d. suėjo penkeri metai, kai mirė ilgametis "Darbininko" redaktorius Antanas Kneizys, ta laikraštį redagavęs 25 metus. Buvo taip pat veiklus vyčiuose bei Amerikos Darbo federacijoje. Mirė turėdamas 77 m. amžiaus.

TOULOUSE — LAUTREC PAVEIKSLAS
Prancūzų impresionisto Henri de Toulouse — Lautrec paveikslas "La Fille a l'accroche coeur" (Mergaitė su garbanā) Londone parduotas už 460,000 dol. Paveikslas tapytas 1889 m., vaizduoja Montmartre šokėją.

Cosmos Parcels Express Corp.
Licensed by VNESHPOSYLTORG
Gera pažįstama firma, kuri, per daugelį metų skubiai ir tiksliai patarnauja savo skaitlingā klientūrai, siunčiant
DOVANAS-SIUNTINIUS I LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTONIJĄ, UKRAINIJĄ ir t. t.
GAVĖJAS NIEKO NEMOKA.
TOKSTANČIAI KILJENTŲ PATENKINTI.
VISI SIUNTINIAI APDRAUSTI.
GARANTUOTAS SKUBUS IR TIKSLUS PRISTATYMAS.
Visuose mūsų skyriuose rasite didelį kiekį įvairių aukštos kokybės prekių prieinamomis kainomis.
COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.
affiliated with PODAROGIFTS, INC.
Pirma užsakymus dovanų pažymėjimams, automobiliams, šaldytuvams televizijų aparatams, radijo transistoriams, magnetofonams (tape recorders) ir daug kitus dalykus, taip pat BUTAMS savo giminiams ir draugams gyvenantiems Lietuvoje ir Sovietų Sąjungoje.
Informacijų ir nemokamų katalogų prašykite mūsų vyriausiojo įstaigoje ir visuose mūsų skyriuose.
COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.
488 MADISON AVENUE
(tarp 51 ir 52 gatvės) FLOOR 21st
NEW YORK, N. Y. 10022
Tel.: (212) 758-1150/1
SKYRIAI:
APPLE-VALLEY, Minn. 55124 — 7707 147 St. Tel: 612-432-7083
NEW YORK, N. Y. 10003, 45 Second Avenue Tel: AL 4-64566
NEW YORK, N. Y. 10011, 135 W. 14th Street CH 2-2583
SO. BOSTON, Mass. 02127, 389 West Broadway 268-0068
BUFFALO, N. Y. 14206, 332 Fillmore Avenue TL 6-2674
CHICAGO, Ill. 60622, 2222 West Chicago Avenue BR 5-6968
CHICAGO, Ill. 60628, 2501 West 69 St. WA 5-2737
CLEVELAND, Ohio 44134, 5879 State Road 894-1738
FORT WAYNE, Ind. 46808, 1807 Beimeke Rd. Tel. 432-5462
IRVINGTON, N. J. 07111, 762 Springfield Avenue ES 2-4685
GRAND RAPIDS, Mich. 49504, 626-38 Bridge St. N. W. GL 8-2256
HARTFORD, Conn. 06106, 518 Park St. 246-9473
LAKEWOOD, N. J. 08701, 241 Fourth St. FO 3-8569
LOS ANGELES, Calif. 90022, 960 S. Atlantic Blvd. AN 1-2964
NEW HAVEN, Conn. 06511, 1329 Boulevard LO 2-1446
NEWARK, N. J. 07106, 698 Sanford Avenue 373-8738
PASSAIC, N. J., 176 Market Street GR 2-6387
PATERSON, N. J. 07505 — 60 Broadway Tel. 345-2028
PHILADELPHIA, Pa. 19122, 1214 N. 5th St. Tel. PO 3-4818
PHILADELPHIA, Pa. 19141 — 4925 Old York Rd. Tel. GL 5-9598
PITTSBURGH, Pa. 15203, 1307 E. Carson Street HU 1-2750
SAN FRANCISCO, Calif. 94115, 1826 Divisadero St. FI 6-1571
TRENTON, N. J. 08620 — 4 Quay Court Tel: 609-585-4867
WATERBURY, Conn., 905 Bank Street PL 6-6766
WOODHAVEN, N. Y. 11421, 94-08 Jamaica Ave. Tel. 441-4712
WORCESTER, Mass. 01610, 144 Millbury Street SW 8-2888
IRVINGTON, N. J. 07111, 1082 Springfield Avenue 374-6446
YOUNGSTOWN, Ohio 44503, 309 W. Federal Street RI 3-0440

PHILOMENA SAKO:
Nėra kitos Taupymo Bendrovės, turinčios Valstijos ar Federalinį Charterį, kuri mokėtų didesnius procentus, negu Chicago Taupymo ir Skolinimo Bendrovė. Nėra nei taupymo bendrovių, kurios būtų saugesnės ar duotų geresnį patarnavimą.

CHICAGO ★★★
savings and loan association
6245 south western avenue 476-7575

Juozas Sodaitis. Paukščių giesmė. Paveikslas išsiuvinėtas pagal dailininko piešinį (Amber Designs - Needlepoint).

REDAGUOJA ST. SEMENIENĖ, 6507 S. TROY ST., CHICAGO, ILL. 60629, TELEF. 925-5938

PUOŠNI IR PRASMINGA DOVANA JAUNIAUSIEMS

Birutės Pūkelevičiūtės pasakiškų nuotykių knyga "Rimas pas Kęstučių"

Birutė Pūkelevičiūtė, RIMAS PAS KĘSTUČIUS. Dviejų dalių pasakiškas nuotykių. Lėšės — Birutės Pūkelevičiūtės. Nuotraukos — Algimanto Kezio. SJ. Piešiniai ir meninė priežiūra — Kazio Veselkos. Išleido Darna Chicagoje, Copyright 1975 Birutė Pūkelevičiūtė. Leidinys 80 psl., kaina \$2.50, gaunamas ir "Drauge".

Vienas iš pačių didžiausių išei-
vijos uždavinių — Lietuvos meilės ir laisvės siekimų žiburį įduoti
į jaunąsias rankas. Didelis mūsų
jaunimo mylėtojas velionis vysk.
Pr. Brazys, M.L.C., yra paskelbęs:

— Jaunas žmogus yra žiedas.
Tačiau jis visada žydi chaotiš-
koje jausmų ir nerimo audroje.
Jam gresia nulūžti pačioje pava-
sario kaitroje ir palaidoti visas
Dievo ir žmonių viltis, jeigu ne-
gaus užuovėjos. O ta užuovėja
yra protinga tėvų priežiūra, gra-
žiai praleista vaikystė ir tyras re-
ligingumas.

Tėvai daro ką suvokia ir ką
gali, bet jie yra dėkingi ir už tal-
ką iš šalies. Sakoma, jaunimas
ir baltas popierius, lengvai pri-
ima bet kokias įspaudas. Užtat
didelės pagarbos verti kaip tėvai,
taip ir kiti talkininkai, kurie pa-
deda į baltas mūsų jauniausiųjų
sielas dėti skaidrius įspaudus, ku-
rie mūsų jaunimą myli.

Jau Freudas skelbė, kad stip-
riausias žmogaus instinktas yra
ilgesys būti mylimam. Vienas
veisėjas, kaip liudija Bil-
ly Graham, savo ilgametės patir-
ties pamokytas, pareiškė: "Aš
niekada nesutikau iškydusios
mergaitės tarp tu, kurios buvo
jautusios, kad yra tėvų mylimos".

Tuo labiau ta meilė yra rei-
kalinga mūsų jauniausiems. Juk
kas myli jaunimą, myli ateities
Lietuvą ir tiki jos ateitį. Juk tik
mūsų jauniausiems bus lemta
Lietuvos idėją perkelti per 2,000
metus.

Išradingai sudarytas kūrinys

Kaip viena iš tokių mūsų jau-
niausiųjų mylėtojų stipriai pasi-
reiškia rašytoja Birutė Pūke-
levičiūtė. Ji sau vardą užsitiki-
rusi poetė, kurios eilėraštis yra
susilaukęs premijos. Ji tarp pir-
maujančių beletristų, pralenkusi
eile kitų, gaudama romano pre-
miją. Ji aktorė, kuri talentu švy-
ti scenoje. Visose šiose srityse ji
galėtų pajėgiai reikštis, tačiau
paskutiniu metu laikotarpiu ji savo
talenta vis emė nešti naujas
dovanas mūsų jauniausiems. Jau
ji sėpėjo ir plokšteles jiems su-
kurti, ir filmus, ir visą eilę kny-
gų, o dabat sušvito nauju leidi-
niu: "Rimas pas Kęstučių". Ir šia-
me leidiny sutelkti jos net keli
talentai. Leidinys iliustruotas jos
sumaniai sukurtų iliū. visokiose
pozose surikiuotų, nuotraukomis,
darytomis mūsų vieno iš pir-
maujančių meniškųjų fotografų
— Alg. Kezio. Priedo — dar Ka-
zio Veselkos piešiniai, taip, kad
kiekvienas puslapis iliustruotas,
ir tai tokiais vaiko stiliaus pa-
veikslais ir vaizdais.

LIUOZAS PRUNSKIS

Sklandus eilavimas

Visas veikalas sukurtas eilė-
mis. Skaitymas sklandus. Jis su-
darytas dialogų, pasikalbėjimų
forma, su įpintais veiksmiais, tai-
gi — gali būti vaidinamas, ir
atitinkamas vaidmenis nesunku
vaikui išmokyti, kai viskas sukur-
ta skambiomis eilėmis. Jų skam-
bumą gali pavaizduoti iš-
traukėle, kaip miško Barzdukas
atsiliepia į jo aplankyto vaiko
Rimo klausimą:

Aš berniukas. Na, o tu kas?
— Lietuvos miškų nykštukas.
Mes žali kaip samana.
O barzdukų puošmena —
Tai klumpaitės mūsų žalios:
Niekur šitokių nėra!
Kai mes kaukšim per lieptelį,
Aidi net visa giria.
Jei užgristumei švilpnynę,
Tyliai ulbančią šilę,
Tai barzdukas papartyne
Groja karklo dūdele.
Vakarais pakyla rūkas,
Nes tada visi barzdukai,
Susirinkę po eglę,
Užsirūko pykkes.
Bet juodi nakties šešėliai
Užgesina saulę greit;
Pasiėmę žiburėlius,
Mes į darbą turim eit.

Kiek čia daug skambumo ir
vaizdumo, kaip sakiny, taip ir
visame aptariamame objekte.
Arba imkime kitą vietotį (31
psl.) Barzduko žodžius:
Ei, padangių debesėli!
Saulė gulė, mėnuo kelė:
Su mėnulio spinduliais
Tu į mišką nusileisk.

Šis posmelis ne vien paryškina
kūrinio vaizdumą, bet atliepia ir
liaudies kūrybos aidais.

Birutė Pūkelevičiūtė

Su istorinėmis ir geografinėmis užuominomis

Šios pasakos fabula nėra labai
sudėtinga, bet išradinga ir vaiko
vaizduotei patraukli. Barzdukas
atsiranda prie vaikučio Rimo, ir
jiedu, užkopę ant debesėlio, ke-
liauja praeitin ir drauge Lietu-
von, Kęstučio laikų tėvynėn, į
— Trakus. Čia mažasis skaityto-
jas susipažįsta su istorinėmis
asmenybėmis: Birute, Kęstučiu,
Vytautu, minimi Gediminas, kry-
žiuočiai.

Veikale yra ir miniatiūrinė Lie-
tuvos geografijos pamoka: išgirs-
tame apie Nemuną, Trakus, Kuna-
ną, Gardiną, Vilnių. Istorinės
vietos ir asmenybės vaikui pado-
romos taip artimos, kad su Rimu
jis gali kartoti:

Oi Kęstuči, oi Kęstuči.
Kaip man linkma šičia būti.

Gėrio prošvaitės

Jaunasis šio leidinio skaityto-
jas, autorės vedamas, savo lakia
vaizduote ne vien skraidys po
Lietuvos vietas ir tėvynės praei-

tį, bet jam švelniai, nepa-
stebimai bus įtaigojamos ir di-
daktinės užuominos, kurios čia
geros tuo, kad visiškai nežymios,
neprasikišiančios, o gali būti
veiksmingos. Jaunūtelis skaity-
tojas galės su Rimu kartoti:

Barzdukėli, nesibark:
Būsi geras nuo dabar.

Jaunam skaitytojui darysis
mielesnė gamta, kai jis girdės iš
Kęstučio sūnaus Vytauto, dar
vaiko, pasisakymą:

Patalėly samanų
Sakaliuką auginu.
Suradau jį vieną rytą—
Iš lizdelio jis iškrito.

Skaitytojas mokysis svetingu-
mo, kai iš Vytauto jis girdės:

Tu juk svečias čia esi,
O Trakuos svečiai visi
Nuo senovės gerbiami.

Iš Birutės skaitytojas išgirs į-
spėjimą dėl tariamai moderniš-
kų, mūsų žmonėms svetimų a-
merikoniskų jaunimo drabužių.
Birutė klausia apie Amerikos ša-
lį, iš kurios Rimas atvyko:

Ar jinai tokia varginga,
Kad vaikučiams rūbų stinga?
Jūs gi pusplikiai vaikai!
Tau kelnytės — vos už kelių...
O bateliai — lyg ant juoko:
Jie nei šiokie, jie nei tokie—
Surišti baltom virvelėm;
Palaidinė ta dryža
Aiškiai, vaikė, per maža:
Tokių keistos rankovytės,
Tartum žirkelėm apkarpytos.

Iš kitos gi pusės jaunučiukas
Vytautas, atskleisdamas savo ir
tėvo dosnumą (71 psl.) tikrai
teikia geraširdiškumo pamoką.
Bet visa tai sklandžiai įrikiuota
į kūrinį, niekur neprasikiša, nie-
kur didaktika neatsiduoda.

Svytinti Lietuva

O drauge tai ir patriotinis vei-
kalas, gyvai mūsų jauniausiems
pateikdamas vytautinės senovės
iškarpelę, pavaizduojant kai:

Po Kęstučio vėliava
Kyla žygin Lietuva.

Jaunas skaitytojas pajus ir su
koku narsumu kyla žygin lietu-
viai:

Sitas žirgas išdidus!
Pro strėles ir pro kardus,
Ugnį, vandenį ir vėją
Baltas žirgas šauniai skrieja—
Neša žvengdamas į mūsų
Mano mylimą tėtuiš!
Nei medžioklėj, nei kovoj
Nėr lygaus jam Lietuvoj.

Drauge čia duodama ir kalbinė
pamoka, kad arklis — tai dar-
binis, kur arklą traukia, o žirgas
— tai va, toks, kur mūsų neša.

Folklorinės užuominos

Vietomis šis leidinys turi įdo-
mių folklorinių užuominų, pvz.
kad ir ta skalbėjų daina:

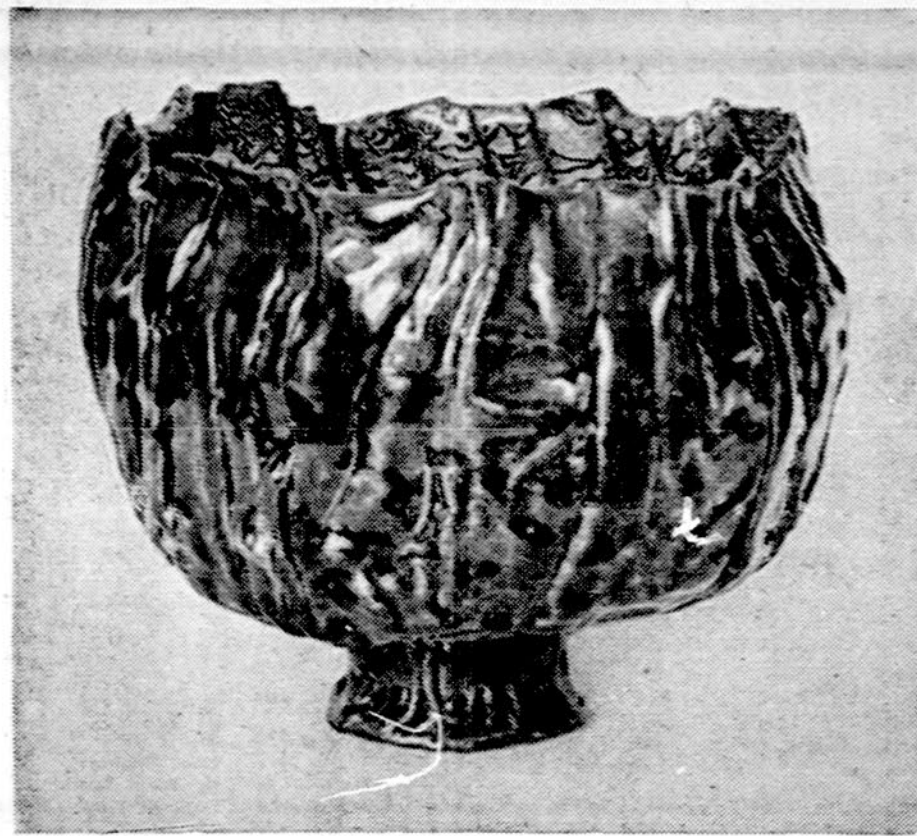
Ajarėli, ajarėli —
Ko siūbuoji ežerėly? —
Jeigu žaisi tik su vėjais,
Liksi niekad nežydėjęs.

Aš pražydu vieną rytą,
Bet žiedelis man nukrito
Ir nuskenėdęs suskambėjo
Žalio ežero gelmėje.

Ajajai, tau, ajarėli!
Krauki kitą pumpurėlį, —
Nes, jei žaisi tik su vėjais,
Liksi niekad nežydėjęs.

Ši daina maloniai skambi vai-
kui, bet įdomi ir suaugusiam
kaip turinti simbolinę prasmę,
kad, bežaidžiant su vėjais, gy-
venimas nebus vaisingas.

Šis leidinys tai, berods, jau še-
toji Birutės dovana — knyga —
mūsų jauniausiems. Ir ji labai
džiuginanti kaip formos sklan-
dumu, taip ir turinio prasmin-
gumu. Vaikui bus tuo patrauk-
lesnė, kad spausdinta spalvota-
me — žaliame ir ružavame —
popieriuje.

Ina Nenortienė

Vaza

INOS NENORTIENĖS EMALIO DARBŲ PARODA

SAULĖ JAUTOKAITĖ

Praeitą šeštadienį, gruodžio
5 d., Chicago Čiurlionio dailės
galerijoje, Jaunimo centre, bu-
vo atidaryta viešnios iš ryčio
pakraščio Inos Nenortienės
emalio darbų paroda. Paroda
gausi savo eksponatais, apie 70
darbų: dekoratyvinių plokščių,
lėkščių, vazų, indų.

Ina Nenortienė, kaip matyti
iš eksponatų, specializuojasi tik-
tai emalio technikoje, kuri yra
viena iš seniausių dailės istori-
joje, jau randama Graikijoje, E-
gipte, Romoje dar prieš Kristaus
laikus.

Menininkės Nenortienės dar-
bus galima suskirstyti į dvi gru-
pes: realistinius, kuriuose matome
atpažįstamus daiktus, ir ab-
straktinius — spalvų žaismus.

Emalistė Ina Nenortienė savo
darbuose, paveiksluose ir lėkš-
tėse pagrindinei temai naudo-
ja gamtos elementus. Matome
plaukantes, gėles, medžius, lapus,
žiedus, paukščius, žuvis. Šiems
daiktams atvaizduoti meninin-
kė naudoja jiems tinkamas spal-
vas. Tokiems paveikslams, kaip
paukštis ir žuvis, ji visai nena-
doja spalvų, bet tik su juoda ir
balta išgauna savo norimus ob-
jektus. Vienas įdomiausių pa-
veikslų yra "Patarlės", suside-
dantis iš keturių emalio dalių,
kur pusiau stilizuotai atvaizduo-
ta malūnas, medžiai, gėlės su
pritaikytais įrašais.

Abstraktiniuose paveiksluose
ir lėkštėse menininkė energingai
skirtingų spalvų žaismu žiūrovui
sukelia nuotaikas, išreiškiamas
sprogimu, jūros bangavimu, at-
spindžiu, erdve, pavasariu, ruden-
niu.

Šioje Inos Nenortienės emalio
darbų parodoje randame ne tik-
tai dekoratyvinius paveikslus,
lėkštes ir vazas, bet taip pat
dailės parodų šios žiemos sezona-

Ina Nenortienė (kairėje) kalba jos darbų parodos atidaryme M. K. Čiurlionio galerijoje, Jaunimo centre, Chicagoje. Nuotr. A. Plaušniaciu

JOGURTAS

Jogurtą kasdien valgyti yra la-
bai sveika. Ir jis netukina. Dar
sveikiau yra patiems pasigamin-
ti jogurtą. Čia duodame receptą
pagal agronomės Adelės Duob-
lienės nurodymus. Kitą kartą
dar duosime pora josios receptų,
kaip patiems pasigaminti mai-
sintą jogurtą.

Imti: 1 kvortą pieno (2 proc.),
¼ puoduko komercinio (pap-
rasto) — "plain") Yogurt.

Darbas: pieną reikia kaitinti
ligi pakilimo pradžios, bet ne-
užvirinti. Kiek pravėsinoti (iki
dar vis šiltokas), bet ne ligi
drungnumo.

Tada jogurtą ištrinti mediniu
šaukštu ir sujungti su pienu.

Supilti į "pyrex" indą ar ne-
peršviečiamus indelius, pridengti
rankšluosčiu ir padėti į šiltes-
nę vietą rūgimui. Tinka radia-
toriai, vandens šildymo krosnis
ar vasaros oro temperatūros rami,
bet ne kilnojimų ar judinimų
vieta.

Laikas: 3—4 val. Vėsesniame
ore ilgiau. Tik sustingus, dėti į
šaldytuvą. Geriausiai veiklus 5
— 6 diena. Po to palikti 1—2
šaukštus pradžių naujai daro-
mam jogurtui.

NAUJA NARŪNĖS - PAKŠTIENĖS KNYGA

Janinos Narūnės - Pakštienės
autobiografinių atsiminimų kny-
ga "Vaikystė" jau išėjo iš spau-
dos. Veikalas turi 164 psl. Ir ja-
me autorė trumpais, gyvai para-
šytais vaizdžiais nupasakoja savo
vaikystės ir ankstybos jaunystės
atsiminius, "žinančius pergy-
venimus Balnikuose, Ukmergėje,
Liubinavos dvare, Anykščiuose,
Panevėžyje. Kaip įžangoje pažy-
mi, šiuo leidiniu nori atskleisti
Lietuvos kaimo grožį išvijos jau-
nimui. Tai jau autorės 17-ta kny-
ga, o dar dvi eilėraščių knygos:
"Rudenių lietus" ir "Pavasario
daigai" — rankraščiuose.

Bado streikas Sovietuose dėl įkalintų moterų

Iš Maskvos ateinančiomis ži-
niomis, remiantis disidentų šal-
tiniais, kai kurie politiniai kal-
iniai paskelbė bado streiką pra-
eitą pirmadienį, maldaudami
amnestijos politinėms kalinėms
Sovietų Rusijoje.

Vienos dienos protestas buvo
pareiškėtas ryšium su pasaulinio
kongreso, pašvęsto Tarptauti-
niams moterų metams atžymė-
ti, atidarymu Rytų Berlyne.
Disidentai skelbia, kad jiems
buvo pranešta apie streiką lai-
ku iš Moldavijos stovyklos, apie
350 mylių į pietų rytus nuo
Maskvos.

Redaktorės skundas

Viena amerikietė iš Tupelo,
Miss., skundėsi amerikiečių
spaudoj, kad ji esanti paniekini-
ta moterų redaktorė dienraščiui.
Jos skundas yra taip pagrįs-
tas ir lengvai pritaikomas mū-
siškei visuomenei, kad mėgin-
me čia išdėstyti.

Nepatikėsite, rašo ji, kokia
korespondencija suplaukia į re-
dakciją. Rankraštis neįmano-
mas perskaityti, vardeni ir pa-
vardės iškraipytos, svarbūs fak-
tai ir datos praleistos. Tada kei-
kiama visais pragariais, kad ži-
nia nebuvo "tikra". Ji prašo to-
dėl rašančiųjų į laikraštį laikytis
taisyklių.

Arba sausdinti mašinėlė (dvi-
gubu tarpu) arba rašyti, kad
būtų įskaitoma. Rašančioji turi
duoti savo vardą, adresą ir te-
lefono numerį, jeigu būtų reika-
la gauti daugiau informacijų.
Laikytis pagrindinių dėsnių
žurnalizme: kas, ką, kada, kur,
kodėl. Duok tik faktus. Ne filo-
sufuok ir laikykis saiko (neper-
dėk).

O svarbiausia — laiku pri-
statyti medžiagą. Senos naujie-
nos yra istorijos knygoms ne —
dienraščiui.